

Naplňování projektu Evropského sociálního fondu v oblasti sociálních služeb v Pardubickém kraji

Bc. Tereza Bauerová

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza BAUEROVÁ**

Osobní číslo: **H128083**

Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Naplňování projektu Evropského sociálního fondu
v oblasti sociálních služeb v Pardubickém kraji**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum sociálních vědách" (IMS 2009). Případně budou použity další materiály, které jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Budou dodržovány zásady publikační etiky a pravidla společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky budou konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a po konzultaci s vedoucím diplomové práce bude zaměřena:

- na poskytovatele sociálních služeb v Pardubickém kraji;
- na poskytované služby v Pardubickém kraji;
- na financování sociálních služeb v Pardubickém kraji z ESF.

Součástí diplomové práce bude výzkum zaměřený na uplatnění klientů sociálních služeb financovaných z ESF na trhu práce.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění

Nařízení o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č.1784/1999

Nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999

Nařízení komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006

Nařízení o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999

Další literatura obsažena v Projektu diplomové práce bude průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Miroslava Muselíková

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2014

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně

30. 1. 2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá naplňováním projektu na poskytování sociálních služeb, realizovaném na území Pardubického kraje, který je spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky. Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby je zaměřen na preventivní druh služeb s cílem sociálního začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, na odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání zvyšováním kvality a dostupnosti poskytovaných služeb.

Klíčová slova: Strukturální fondy, Evropský sociální fond, operační program, individuální projekt, Pardubický kraj, sociální služby, financování

ABSTRACT

This thesis deals with the fulfillment of the project on the provision of social services, implemented in the Pardubice region, which is funded by the European Social Fund and the state budget of the Czech Republic. Individual projekt Pardubice region individual project for social services. Individual project Pardubice Region for social services is focused on preventive kind services to social inclusion of excluded persons and persons at risk of social exclusion, removal of barriers in their access to education and employment by increasing the quality and availability of services.

Keywords: Structural Funds, European Social Fund, operational program, individual projekt, Pardubice region, social services, funding

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Mgr. Miroslavě Muselíkové za odbornou metodickou pomoc a trpělivost, kterou mi věnovala při zpracovávání mé diplomové práce.

Děkuji svým blízkým za morální podporu a zázemí, kterého se mi dostávalo po celou dobu zpracování diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Naplňování projektu Evropského sociálního fondu v oblasti sociálních služeb v Pardubickém kraji zpracovala samostatně a použila jsem prameny uvedené v seznamu použité literatury, který je součástí této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 FONDY EVROPSKÉ UNIE A EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND	11
1.1 FONDY EU.....	11
1.2 EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND.....	16
1.3 LEGISLATIVNÍ ZÁKLAD ESF.....	19
1.4 PROGRAMOVÁ OBDOBÍ.....	21
1.5 ZÁKLADNÍ DOKUMENTY.....	23
2 OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST	28
2.1 PRIORITYNÍ OSY.....	28
2.2 ŘÍZENÍ OP LZZ.....	30
2.3 MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ.....	32
2.4 PROJEKTY OP LZZ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.3
3 INDIVIDUÁLNÍ PROJEKT PARDUBICKÉHO KRAJE NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY	35
3.1 IDENTIFIKACE PROJEKTU.....	35
3.2 CÍLE PROJEKTU.....	36
3.3 REALIZACE PROJEKTU.....	38
3.4 ORGANIZACE A SLUŽBY V PROJEKTU.....	42
3.5 UKONČENÍ A ZHODNOCENÍ PROJEKTU.....	47
II PRAKTICKÁ ČÁST	49
4 ANALÝZA INDIVIDUÁLNÍHO PROJEKTU	50
4.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU S STANOVENÉ HYPOTÉZY.....	50
4.2 VÝBĚROVÝ SOUBOR A REALIZACE ŠETŘENÍ.....	51
4.3 ANALÝZA VÝZKUMU.....	550
4.4 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	65
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	76
SEZNAM OBRÁZKŮ	77
SEZNAM TABULEK	78
SEZNAM PŘÍLOH	79

ÚVOD

Čerpání podpory z fondů Evropské unie nabízí velké množství finančních prostředků pro využití v různých oblastech. Jednou z potřebných oblastí je i financování sociálních služeb na území České republiky, které jsou součástí širšího rámce sociálního zabezpečení. Vstupem České republiky do Evropské unie se pro systém financování sociálních služeb otevřela možnost využití pomoci a získávat tak prostředky především prostřednictvím Evropského sociálního fondu, který slouží jako hlavní nástroj pro rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podporu sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.

Poskytování sociálních služeb je sociální začlenění člověka, přičemž sociální služba je poskytována osobě v nepříznivé sociální situaci, pokud potřeby vzniklé touto situací přesahují možnosti dostupných zdrojů osoby a jejich důsledky způsobují její sociální vyloučení nebo pro ni zvyšují riziko sociálního vyloučení.

Individuální projekt Pardubického kraje je jedním z několika projektů stejného typu podpořeného na území krajů v rámci ČR, který je zaměřen na podporu, zvyšování kvality, dostupnosti a kontrolu sociálních služeb, využívající maximum podpory z Evropského sociálního fondu.

Již několik let působím jako koordinátorka projektů financovaných prostřednictvím Evropského sociálního fondu a mám zkušenost z několika operačních programů a typů projektů. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, jehož prostřednictvím mohu sledovat konkrétní podporu je mi nejbližší, proto jsem zvolila téma diplomové práce Naplňování projektu Evropského sociálního fondu v oblasti sociálních služeb v Pardubickém kraji. S administrací individuálních projektů mám možnost srovnání i s jinými kraji, a to proto, že většina projektových manažerů intenzivně navzájem spolupracuje, sděluje si poznatky a zkušenosti, setkává se na různých vzdělávacích akcích a dále z toho důvodu, že po ukončení individuálního projektu v Pardubickém kraji, jsem získala pracovní pozici koordinátorky individuálního projektu Podpora sociálních služeb v Plzeňském kraji, který realizuje Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor sociálních věcí, kde momentálně působím.

Cílem mojí diplomové práce je popsat a analyzovat oblast financování sociálních služeb prostřednictvím Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby.

Popsat konkrétní podobu realizace projektu, vymezit zapojené poskytovatele sociálních služeb, poskytované sociální služby a vliv podpory na klienty sociálních služeb.

Teoretická část práce tvoří základ pro úvod do problematiky fondů Evropské unie a začlenění Evropského sociálního fondu do jejich struktury. Kapitola první je zaměřena na fondy EU, jejich strukturu a cíle a zařazení ESF do této struktury. Dále informuje o programových obdobích ESF, popisuje legislativní základ a obsahuje vybrané závazné dokumenty. Kapitola druhá blíže specifikuje Evropský sociální fond, vymezuje programová období ESF a jejich operační programy, možnosti financování projektů a základní dělení projektů podporovaných z ESF. Poslední kapitola teoretické části je věnována konkrétní podobě realizace Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby od jeho identifikace a samotného průběhu, až po jeho ukončení.

Praktická část vychází z empirických dat, získaných na základě kvantitativního výzkumu, pro který jsem zvolila formu dotazníkového šetření. Dotazníkem vlastní konstrukce jsem oslovila poskytovatele sociálních služeb na, kteří se do projektu zapojili a poskytovali podpořenou službu na území Pardubického kraje. Analýza výsledků je zaměřena na realizaci Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby, na jeho zhodnocení a slouží k ověření pozitivního přínosu uvedeného projektu.

Podle doc. Bakošové je sociální pedagogika chápána jako životní pomoc, zaměřená na děti, mládež a dospělé, s cílem hledání optimálních forem pomoci a kompenzace nedostatků, který směřuje k integraci a stabilizaci osobnosti¹. S tímto tvrzením souhlasím, a domnívám se, že se stejným cílem jsou poskytovány sociální služby, a proto mají místo v sociální pedagogice.

¹ zdroj: Bakošová Z. Sociální pedagogika jako životní pomoc. Univerzita Komenského Bratislava: 2011, str. 58

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FONDY EVROPSKÉ UNIE A EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

Pro zařazení projektu, který je podporován prostřednictvím Evropského sociálního fondu (dále také ESF) se zaměřím na základní údaje a strukturu fondů Evropské unie (dále také EU), jejichž je ESF součástí a na unijní politiku, která je předpokladem pro vytvoření fondů EU.

Spolu se vstupem do Evropské unie získala Česká republika možnost čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie, které slouží jako nástroj pro realizaci hospodářské politiky a sociální soudržnosti v členských státech. *„Prostřednictvím fondů Evropské unie jsou rozdělovány finanční prostředky využívány ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů členských států a vždy v souladu s regionální politikou, která je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé Evropské unie“.*²

Evropská politika harmonického a udržitelného rozvoje je spolu s politikou zemědělskou jedním z nejvýznamnějších cílů Evropské unie. V souladu s tím je na tyto dvě agendy členěna až třetina unijního rozpočtu.

*„Dle evropských nařízení má politika HSS za úkol podporovat harmonický a udržitelný rozvoj ekonomických činností, vysokou úroveň zaměstnanosti, ochranu a zlepšování životního prostředí na území EU. Třetí pilíř HSS představuje teritoriální koheze, tedy podpora územní provázanosti a soudržnosti Unie. Významná role v této souvislosti patří také přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci. V souladu se třetí a čtvrtou kohezní zprávou Evropské komise se regionální politika orientuje na realizaci lisabonské strategie. Ve středu zájmu spolu s důrazem na udržitelný růst, inovace a konkurenceschopnost stojí vytváření otevřené, flexibilní a soudržné společnosti s vysokou mírou zaměstnanosti“.*³

² <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

³ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

1.1 Fondy EU

Fondy Evropské unie, jako institut plnící cíle regionální politiky lze rozdělit na fondy strukturální a investiční a fondy ostatní. Fondy jsou zaměřené vždy na určitou aktuální oblast.

Strukturální a investiční fondy:

Evropský fond pro regionální rozvoj

„Zaměřuje se na modernizaci a posilování hospodářství. Podporovány jsou investiční (infrastrukturní) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, rozvoj a obnova sportovních areálů, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, zavádění služeb elektronické veřejné správy apod.“⁴

Evropský sociální fond (ESF)

„ESF podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. ESF podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů apod.“⁵ Na ESF se blíže zaměřím v následující kapitole.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)

Je dalším finančním nástrojem unijní zemědělské politiky zaměřený na oblast rozvoje venkova. Prostředky tohoto fondu směřují ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny a kvality života ve venkovských oblastech.⁶

Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)

„Je to finanční nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU. Fond podporuje projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti a ochraně životního

⁴ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

⁵ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

⁶ zdroj: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, ze dne 6. 1. 2015

prostředí. Financuje aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu (např. odbahňování rybníků), investice na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizace plavidel, podpory likvidace už nedostačujících plavidel, zlepšování akvakultury apod.“⁷

Ostatní fondy:

Fond solidarity

Fond, na rozdíl od předchozích, je schopen zajistit rychlou a flexibilní finanční pomoc při velké přírodní katastrofě. O pomoc může požádat kterýkoliv ze členských států v případě, že vzniklé škody přesahují 0,6 % HDP. Z finančních prostředků fondů je možné podpořit i preventivní opatření proti přírodním katastrofám.⁸

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci

„Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EFG) financuje projekty na pomoc pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace. To znamená např. v případě bankrotu velkého podniku či při přemístění továrny mimo území EU, případně když je v určitém regionu v jednom odvětví propuštěno mnoho lidí najednou. O pomoc z tohoto fondu mohou požádat pouze členské státy.“⁹

V souvislosti s uvedením fondů, je třeba i vytyčit cíle fondů. Zaměřím se na 3 cíle Programového období let 2007 – 2013, které byly naplňovány prostřednictvím operačních programů.

Pro vymezení cílů je důležitý pojem NUTS II. Zavedená zkratka pro tzv. „územně statistické jednotky“, které jsou v rámci Evropského společenství vymezeny podle jednotlivých kritérií.¹⁰ Jednotka neodpovídá počtu krajů ČR. Některé kraje byly vzhledem k velikosti sloučeny.

„V České republice existuje 8 regionů soudržnosti - tj. 8 územních jednotek na úrovni NUTS II. Jsou to tyto: 1. Praha - území hlavního města Prahy 2. Střední Čechy - Středočeský kraj 3. Jihozápad - Plzeňský, Jihočeský kraj 4. Severozápad - Karlovarský,

⁷ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

⁸ zdroj:<http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU> ze dne 6. 1. 2015

⁹ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>, citováno dne 6. 1. 2015

¹⁰ Řídící orgán: Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, Praha: MPSV, str. 17

Ústecký kraj 5. Severovýchod - Liberecký, Královehradecký a Pardubický kraj 6. Jihovýchod - Vysočina a Jihomoravský kraj 7. Střední Morava - Olomoucký a Zlínský kraj 8. Moravskoslezsko - Moravskoslezský kraj Každý region NUTS II v ČR má vlastní Regionální operační program (ROP).¹¹

1) Cíl Konvergence

Podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států. V České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti NUTS II s výjimkou Prahy a prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů na které je určena částka 25,89 miliard eur.¹²

Sedm regionálních operačních programů pro regiony soudržnosti, kterým byla přidělena částkou 4,66 miliard eur:

- *ROP NUTS II Severozápad*
- *ROP NUTS II Moravskoslezsko*
- *ROP NUTS II Jihovýchod*
- *ROP NUTS II Severovýchod*
- *ROP NUTS II Střední Morava*
- *ROP NUTS II Jihozápad*
- *ROP NUTS II Střední Čechy*¹³

Pro naplnění cíle konvergence je určeno osm tematických operačních programů přidělenou částkou v celkové výši 21,23 miliard eur:

- *OP Doprava*
- *OP Životní prostředí*
- *OP Podnikání a inovace*

¹¹ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/NUTS-II>, citováno dne 7. 1. 2015

¹² zdroj: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013> ze dne 7. 1. 2015

¹³ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013> citováno dne 7. 1. 2015

- *OP Výzkum a vývoj pro inovace*
- *OP Lidské zdroje a zaměstnanost*
- *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*
- *Integrovaný operační program*
- *OP Technická pomoc*¹⁴

2) Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Cílem je podpora všech regionů, které nečerpají v rámci 1. Cíle a je pro něj vyčleněna částka 0,42 miliardy eur. Česká republika tak prostřednictvím něj podporuje Hl. m. Prahu, která je z předchozího cíle vyjmuta, dvěma operačními programy.¹⁵

- *OP Praha Konkurenceschopnost*
- *OP Praha Adaptabilita*¹⁶

3) Cíl Evropská územní spolupráce

Usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod něj spadají všechny regiony a prostředky lze čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 miliard eur:

- *OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko*
- *OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko*
- *OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko*
- *OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko*
- *OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko*

¹⁴ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>, citováno dne 7. 1. 2015

¹⁵ zdroj: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013> ze dne 7. 1. 2015

¹⁶ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013> citováno dne 7. 1. 2015

- *OP Mezuregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)*
- *OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)*
- *Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)*
- *Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)*¹⁷

Pro programové období let 2007-2013 bylo možné prostřednictvím ESF využívat prostředků ze tří operačních programů, a to:

- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.
- Operační program Praha – Adaptabilita.

Více se na tyto tři operační programy zaměřím v další kapitole. Pro moji diplomovou práci je stěžejním OP Lidské zdroje a zaměstnanost, jehož prostřednictvím je podpořen i Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby.

1.2 Evropský sociální fond

V návaznosti na předchozí kapitolu je zřejmé, že Evropský sociální fond je jedním ze strukturálních fondů EU, jehož prostředky jsou přidělovány do všech členských států s určitým cílem. Jako jediný ze strukturálních fondů má ESF neinvestiční charakter.

„Orgánem zodpovědným za řízení pomoci z ESF v ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je zároveň řídicím orgánem Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost – jednoho ze tří českých operačních programů pro čerpání finanční pomoci z Evropského sociálního fondu. Dalším řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které má v gesci Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Třetí Operační program Praha – Adaptabilita řídí Magistrát hlavního města Praha. Dalšími partnery realizace jsou Ministerstvo pro místní rozvoj,

¹⁷ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013> citováno dne 7. 1. 2015

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, CzechInvest, Úřad práce, orgány místní a regionální samosprávy.“¹⁸ Pro další kapitoly budu využívat pro označení Řídícího orgánu označení MPSV.

Evropský sociální fond upravuje Smlouva o založení evropského společenství, v současném znění Lisabonské smlouvy, která původní smlouvu v roce 2007 přejmenovala na Smlouvu o fungování EU. Evropskému sociálnímu fondu je věnována hlava XI., články 162 – 164. Ustavující článek č. 162 uvádí, „*pro zlepšení možností zaměstnávání pracovníků na vnitřním trhu, a tím pro zvyšování životní úrovně se podle následujících ustanovení zřizuje Evropský sociální fond, jehož záměrem bude rozšiřovat možnosti zaměstnávání pracovníků a zvyšovat jejich profesní a geografickou mobilitu uvnitř Unie a usnadňovat jejich přizpůsobování se změnám v průmyslu a ve výrobních systémech, zejména odborným vzděláváním a rekvalifikací.*“¹⁹ S odkazem na tuto citaci je tedy zřejmé, že i projekty se stejným cílem musí být přímo hrazeny z ESF. Dále zákon uvádí, že ESF spravuje Evropská komise.

Definice ESF dostupná z internetových stránek Strukturálních fondů uvádí, že „*ESF podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. ESF podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů apod.*“²⁰

Internetové stránky Evropského sociálního fondu zřizované MPSV uvádí definici ESF následovně: „*Evropský sociální fond je jedním ze tří strukturálních fondů Evropské unie. Je klíčovým finančním nástrojem pro realizování Evropské strategie zaměstnanosti*“.²¹ Tuto definici používá většina autorů, zabývajících se problematikou Evropského sociálního fondu.

Z výše uvedených definic je tedy patrné, že se jedná o veřejné unijní prostředky, rozdělované členskými státy za účelem předcházení a snižování nezaměstnanosti

¹⁸ <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr#organ>, citováno dne 7. 1. 2015

¹⁹ Smlouva o fungování EU, hlava XI., čl. 162 dostupná na eur.lex.com

²⁰ <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU> citováno dne 7. 1. 2015

²¹ <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr#organ> citováno dne 7. 1. 2015

a udržení zaměstnanosti na území celé Evropské unie. Lze tedy konstatovat, že zlepšování podmínek pro zaměstnání je jeho úkolem.

Cíle Evropského sociálního fondu lze rozdělit do dvou skupin, a to cíl hlavní a cíle dílčí.

„Hlavním posláním ESF je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.“²²

Dílčí, konkrétní cíle ESF jsou členěny následovně:

- *Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce.*
- *Rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce.*
- *Sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce.*
- *Celoživotní vzdělávání.*
- *Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly.*
- *Zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání.*
- *Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce.*
- *Boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce.²³*

V rámci krajů v ČR jsou cíle ESF naplňovány prostřednictvím různých aktivit. Po nastudování problematiky bych pro svoji práci rozdělila aktivity do 4 okruhů, které sledují dílčí cíle:

- Podpora aktivní politiky trhu práce v podobě boje proti nezaměstnanosti a nastavení preventivních opatření proti nezaměstnanosti a udržitelnosti zaměstnanosti.
- Podpora rovných příležitostí v přístupu na trh práce. Tzn., snižování rozdílů v přístupu k práci u žen a mužů, předcházení diskriminací na základě rasy, etnického původu, náboženského vyznání a víry, sexuální orientace, zaměření na

²² <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr#organ>, citováno dne 15. 1. 2015

²³ <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr#organ>, citováno dne 15. 1. 2015

osoby vyloučené ze společnosti a osoby vyloučení ohrožené a na osoby zdravotně postižené.

- Podpora politiky celoživotního vzdělávání v podobě rekvalifikací, školení, kurzů, vzdělávání seniorů atd.
- Podpora organizací se zaměřením na získání kvalifikované, vzdělané a přizpůsobivé pracovní síly, podpora inovace v organizaci práce, rozvoj podnikání a vytváření podmínek pro nová pracovní místa.

1.3 Legislativní základ ESF

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, zřizujícím dokumentem Evropského sociálního fondu je Smlouva o založení Evropského společenství z roku 1957, která byla v průběhu platnosti několikrát konsolidována a v současné době je platná ve znění Lisabonské smlouvy a přejmenována na Smlouvu o fungování EU, ze dne 3. prosince 2007²⁴. Smlouva o založení ES, tedy Smlouva o fungování EU je spolu s dalšími zřizovacími smlouvami považována za páteř práva ES a je definována jako tzv. primární právo. „Primární právo je vytvářeno členskými státy a je tedy zásadně tvořeno mezinárodními smlouvami. Kromě zřizovacích smluv Společenství jsou to také všechny jejich změny a doplňky, resp. revize“²⁵.

Obdobně postavení primárního práva ES používá i Richard Pomahač, který uvádí, že „nejvyšší místo na žebříčku legislativní hierarchie zaujímají zřizovací smlouvy Evropských společenství a Evropské unie“²⁶.

Další ustanovení o Evropském sociálním fondu, týkající se sociální roviny lze najít v řadě nařízení, zejména v nařízeních Rady ES o obecných ustanoveních o strukturálních fondech v platném znění a v nařízeních EK o Evropském sociálním fondu. Nařízení, oproti zřizovacím smlouvám jsou označovány jako akty tzv. sekundárního práva ES.

²⁴ zdroj: <https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>, citováno dne 10. 3. 2015

²⁵ Týč V. a kol. Lexikon – Právo Evropské unie. Ostrava: Sagit, 2004, str. 186

²⁶ Pomahač R.: Evropské veřejné právo. Praha: Aspi, 2001, str. 97

Podle Vladimíra Týče je sekundární právo odvozené od primárního a patří do něj „*akty přijímané orgány EES, jimiž jsou Komise, Rada, Evropský parlament a Evropská centrální banka*“.²⁷ Dále dělí akty sekundárního práva do tří forem, a to nařízení, směrnice a rozhodnutí.²⁸ Stejný pohled na sekundární právo je popsán Klausem Borchardtem: „Právo, jež vzniká výkonem pravomoci svěřených orgánů EU, se nazývá sekundární právo unie, což je druhý důležitý pramen práva EU“.²⁹

V normách práva primární i sekundárního, ve kterých je zakotvena úprava ESF není přesně vymezena jejich přednost před právem členských států. Otázka přednosti práva nastává pouze v případech, kdy je zjištěna kolize mezi normami členských států a ES. Obecně se vychází z tzv. přímého účinku, kterým se rozumí „*přímá (bezprostřední) závaznost komunitárního práva ve vztahu k jednotlivcům, tedy subjektům práva členských států*“, a z několika rozhodnutí Soudního dvora, které vyvodily přednostní aplikaci práva ES z několika soudních rozhodnutí.

Pro aplikaci sekundárního práva Richard Král uvádí, že „*zatímco směrnice ES jsou závazné pro členské státy jen co do výsledku, jehož dosažení požadují, tak nařízení ES jsou závazná v celém rozsahu*“.³⁰ Což podle něj dále v praxi znamená, že „*není možné, aby pravidla nařízení ES byla aplikována v členských státech neúplným, či selektivním způsobem*“.

Článek 163 Smlouvy o fungování EU přiznává Komisi správu Evropského sociálního fondu a stejně tak pomoc výboru, jehož předsedou je člen Komise a jehož členy jsou zástupci vlád, odborových organizací a organizací zaměstnavatelů.³¹

Komise je spolu s Radou, Parlamentem a Evropským soudním dvorem základem orgánů EU. Jedna z dostupných definicí považuje komisi a „*instituci podporující obecný zájem Evropské unie. Má mnoho funkcí - zejména navrhuje právní akty, pod kontrolou Soudního dvora dohlíží na uplatňování práva Unie, plní rozpočet a řídí programy Unie*“.³²

²⁷ Týč V. a kol. Lexikon – Právo Evropské unie. Ostrava: Sagit, 2004, str. 224

²⁸ Týč V. a kol. Lexikon – Právo Evropské unie. Ostrava: Sagit, 2004, str. 200

²⁹ Borchardt K. ABC práva Evropské unie. Lucemburk: Úřad pro Publikace Evropské unie, 2011, str. 81

³⁰ Král R., Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. Praha: C.H.Beck, str. 4

³¹ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 163

³² <https://www.euroskop.cz/76/sekce/institute-eu/>

Jiná popisuje komisi jako „*nadnárodní orgán Evropské unie, nezávislý na členských státech a hájící zájmy Unie*“.³³

Z uvedených definicí je zřejmá důležitost Komise vzhledem k jejímu vyvažování zájmů členských států a zájmů unie a vzhledem k jejím funkcím, a to funkcí legislativní, která v sobě zahrnuje legislativní iniciativu i pravomoc, funkcí výkonnou, která zabezpečuje výkon práva a funkci kontrolní.

Ve vztahu k čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu jsou důležité všechny její funkce. Např. z hlediska tvorby nařízení a praktické realizace jejího obsahu. V současné době bych jako neaktuálnější označila funkci kontrolní. Je to z toho důvodu, že Evropská unie, jako poskytovatel podpory členským státům a správkyně rozpočtu by měla mít naprostý přehled o tom, jakým způsobem a na jaké výdaje jsou finanční prostředky přidělovány. Vzhledem ke končícímu programovému období ve vztahu k ESF, jehož finanční čerpání právě dobíhá, je v současné době realizována celá řada kontrol. A to nejen u příjemců dotace, ale i u řídicích orgánů.

1.4 Programová období

Evropská unie realizuje v rámci všech fondů cíle své regionální a strukturální politiky v rámci sedmiletých období. Pro každé období se stanovuje nový rozpočet, jsou měněny cíle a priority projektu ve vztahu k aktuálním problémům dané podpory a jsou tvořeny nové podpůrné dokumenty.

Česká republika se vzhledem ke vstupu do EU v roce 2004 zapojila do započatého Programového období let 2000 – 2006, ve kterém bylo pro fondy realizované na jejím území vyčleněno zhruba 80 miliard EUR. Dále úspěšně realizuje dobíhající Programové období let 2007 – 2013 s dostupnými finančními prostředky přes 26 miliard EUR, jejichž čerpání bude realizováno ještě v roce 2015. V současné době se chystá na realizaci Programového období let 2014 – 2020, pro které může Česká republika čerpat až 24 miliard EUR.

³³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_komise

V další části budou popsána programová období a jejich operační programy ve vztahu k Evropskému sociálnímu fondu. Detailně se potom zaměřím na Programové období let 2007 – 2013, do kterého spadá i Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby.

➤ **Programové období let 2004 – 2006**

Operační programy, které využívaly podpory ESF v tomto období, byly celkem 3:

- Operační program Rozvoj lidských zdrojů.
- Jednotný programový dokument pro Cíl 3.
- Iniciativa společenství CIP EQUAL.
- Podpora pro období z ESF na jednotlivé programy byla 457 mil. EUR.

➤ **Programové období let 2007 – 2013**

V tomto programovém období byly v rámci ESF v oblasti lidských zdrojů realizovány 3 neinvestiční operační programy, které mohly využívat 3,8 mld. EUR pro svoji realizaci:

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

*„Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.“*³⁴ Více se na OP LZZ zaměřím v následující kapitole.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

„Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je víceletým tematickým programem v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), v jehož rámci je možné v programovacím období 2007-2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu (ESF), jednoho ze strukturálních fondů Evropské unie

³⁴ <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>, citováno dne 10. 2. 2015

(EU).“³⁵OP VK se zaměřoval na lidské zdroje v souvislosti se vzděláváním, na centra celoživotního vzdělávání a inovace ve výzkumu a vývoji. Pro operační program poskytla EU dotaci celkem 1,79 mld. EUR a státní rozpočet obohatil program o dalších 0,32 mld. EUR.

Operační program Praha - Adaptabilita

Tento program byl realizován pouze na území hlavní města Prahy a bylo pro něj vyčleněno celkem 133 mil. EUR, z čehož 85% jsou prostředky EU a 15% prostředky státního rozpočtu ČR. „Globálním cílem OPPA je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. OPPA se proto zaměřuje na vzdělávání a boj proti sociálnímu vyloučení.“³⁶

➤ Programové období let 2014 – 2020

Toto programové období se v současné době diskutovaným tématem, stále probíhá příprava programů jak na národní, tak nadnárodní úrovni. Pro ESF byly vytvořeny 3 operační programy: Operační program Zaměstnanost, které volně navazuje na OP LZZ a stejně tak bude jeho řídicím orgánem MPSV, Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, který nahradí stávající Operační program Vzdělání pro konkurenceschopnost a zůstane v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Operační program Praha Pól růstu, který bude spravovat MHMP.

1.5 Základní dokumenty

Pro každý operační program v rámci ESF byly Řídicím orgánem vytvořeny dokumenty závazné pro příjemce dotace, které popisují jednotlivé aktivity při čerpání z ESF. Pro OP LZZ bylo vytvořeno tzv. „Desatero příruček OP LZZ“. Je to soubor příruček a metodických pokynů, které vedou procesem čerpání OP LZZ od žádosti o finanční podporu až po ukončení:

D1 Příručka pro žadatele.

³⁵ <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/co-je-op-vk.html>, citováno dne 10. 2. 2015

³⁶ <http://www.esfcr.cz/07-13/oppa>, citováno dne 22. 2. 2015

D2 Příručka pro příjemce.

D3 Horizontální témata.

D4 Manuál pro publicitu.

D5 Metodika způsobilých výdajů OP LZZ.

D6 Průvodce vyplněním projektové žádosti.

D7 Veřejná podpora a podpora de minimis.

D8 Metodika monitorovacích indikátorů.

D9 Metodický pokyn pro zadávání zakázek.

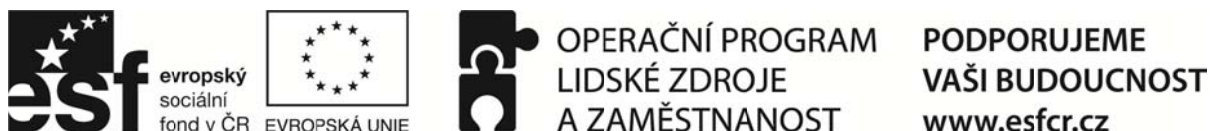
D10 Pokyny pro vyplnění monitorovacích zpráv o realizaci projektu a jejich příloh.³⁷

Ne všechny příručky se aplikují na všechny realizované projekty a jejich rozsáhlejší popis by byl neúčelný, ale zaměřím se na 3 dokumenty a jejich obsah, které jsou z mého hlediska důležité, protože zavazují nejen příjemce dotace, ale všechny partnery a účastníky projektu.

Jedná o tzv. Manuál pro publicitu, Metodiku způsobilých výdajů a Horizontální témata.

Manuál pro publicitu je důležitý tím, že z něj plyne povinnost informovat o podpoře z ESF. V praxi to znamená, že všechna projektová dokumentace musí splňovat náležitosti povinné publicity, tedy být označena přípustným logem ESF a obsahovat zmínku o financování z ESF prostřednictvím OP LZZ. Pravidla pro používání logové řady jsou přísná, proto uvedu příklad nejčastěji používaného loga pro OP LZZ v černobílé variantě a zároveň nejfrekventovanější zmínku o podpoře z ESF.

Obrázek 1 Logová řada OP LZZ

³⁷ zdroj: <http://www.esfcr.cz/folder/4767/display/>, citováno dne 22. 2. 2015

„Financováno z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.“

Pro důvody používání povinného minima publicity použiji citaci z příručky, která říká, že v případě dodržování publicity

- *informujete veřejnost o Vašem projektu, o tom, co zajímavého a užitečného realizujete a jakých výsledků jste dosáhli,*
- *inspirujete a motivujete ostatní možné předkladatele k realizaci vlastních projektů,*
- *informujete o tom, z čeho jste aktivity Vašeho projektu financovali a ukážete tak ostatním, kde je možné finanční prostředky získat,*
- *dáváte určitou záruku kvality účastníkům a účastnicím Vašeho projektu,*
- *nebudete mít problémy při kontrolách a auditech.³⁸*

Metodika způsobilých výdajů je rozsáhlý dokument, který mj. vymezuje výdaje pro individuální a grantové projekty, rozděluje druhy způsobilých výdajů a definuje přímou podporu a křížové financování. Posouzení konkrétního výdaje v případě sporu řeší Řídící orgán. Obecně Pro diplomovou práci bych využila definici obecných pravidel způsobilých výdajů v kontextu „3E“, což znamená, že výdaj musí naplňovat:

Hospodárnosti (economy) – *„minimalizace výdajů při respektování cílů projektu“*

³⁹. Tzn., že zdroje vynakládané na zajištění dané činnosti byly k dispozici ve správnou dobu, na správném místě, v dostatečném množství, v odpovídající kvalitě a za nejvýhodnější cenu.

Účelnosti (efficiency) – *„přímá vazba na projekt a nezbytnost pro realizaci projektu“⁴⁰*. V praxi to znamená použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů a účelnost je třeba chápat primárně z pohledu, zda byly naplněny stanovené cíle.

³⁸ Řídící orgán. MANUÁL PRO PUBLICITU OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST 2007–2013, str. 5

³⁹ Řídící orgán. METODIKA ZPŮSOBILÝCH VÝDAJŮ OP LZZ, 2014, str. 8

⁴⁰ Řídící orgán. METODIKA ZPŮSOBILÝCH VÝDAJŮ OP LZZ, 2014, str. 8

Efektivnosti (effectiveness) – „maximalizace poměru mezi výstupy a vstupy projektu“⁴¹. Efektivnost výdaje je zachována, pokud dojde k dosažení daného výstupu s minimem zdrojů při zachování kvality výstupu.

Posledním dokumentem, který bych ráda zmínila je příručka Horizontální témata, pro kterou jsou stěžejní dva pojmy, a to rovné příležitosti a udržitelný rozvoj.

První z pojmů v souvislosti s OP LZZ stojí na jednom ze základních principů Listiny práv a svobod: „*Všichni jsou svobodní a rovni v důstojnosti i právech*“⁴².

„*Princip rovných příležitostí v rámci OP LZZ znamená potírání diskriminace a předcházení diskriminaci na základě pohlaví, rasy, etnického původu, náboženského vyznání, víry, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace.*“⁴³ Tato definice je obsažena ve jmenované příručce, která dále uvádí i skupiny osob, ke kterým se téma váže. Tyto znevýhodněné skupiny odpovídají cílovým skupinám osob, na které se přímo zaměřují podpořené služby v projektu.

Udržitelný rozvoj je druhým z pojmů. „Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby“⁴⁴. S vazbou na individuální projekt čerpající podporu z OP LZZ se dá toto téma vysvětlit tak, že příjemce dotace je povinen zachovat službu ve stejném rozsahu i po konci projektu. Není tedy přímo vázána sociální služba, ale zprostředkovatel podpory. Jakým způsobem bude udržitelnost zajištěna je na příjemci dotace, který v žádosti o finanční podporu popíše, jaké mechanismy použije.

Udržitelný rozvoj stojí na třech hlavních rovinách, a to environmentální, ekonomické a sociální, což lze podle příručky vymezit tak, že „životní prostředí je

⁴¹ Řídící orgán. METODIKA ZPŮSOBILÝCH VÝDAJŮ OP LZZ, 2014, str. 8

⁴² zdroj: Řídící orgán. HORIZONTÁLNÍ TÉMATA OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST, 2008, str. 1

⁴³ Řídící orgán. HORIZONTÁLNÍ TÉMATA OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST, 2008, str. 4

⁴⁴ Řídící orgán. HORIZONTÁLNÍ TÉMATA OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST, 2008, str. 7

limitujícím faktorem udržitelného rozvoje, ekonomika je jeho nástrojem a cílem udržitelného rozvoje je zajištění kvalitního života pro všechny“.⁴⁵

Sociální služby dle mého názoru splňují obě podmínky horizontálních témat. Rovné příležitosti ze svojí povahy a z účelu, k jakým jsou zakládány a vzhledem k jejich potřebnosti je zaručen i jejich udržitelný rozvoj a další existence.

Shrnutí

V této kapitole jsem přiblížila problematiku ESF a jeho umístění ve struktuře fondů EU, ze kterých čerpají členské země finanční prostředky. Detailněji se zaměřila na popis ESF, legislativní vymezení, programová období uplynulých let se zohledněním vstupu České republiky do EU a vybrala důležité pasáže ze závazných dokumentů OP LZZ, které jsou povinni dodržovat jak příjemci dotace, tak smluvní partneři projektu. Výše uvedené považuji za důležité v souvislosti s Individuálním projektem Pardubického kraje na sociální služby.

Domnívám se, že ESF je třeba brát v pohledu dvou rovin. Jako prostředek unijní politiky, snažící se vyrovnávat rozdíly podmínek pro zaměstnání ve všech členských státech EU a dále jako podpůrný prostředek pro ČR ke zkvalitňování sociální, vzdělávací a ekonomické sféry.

⁴⁵ Řídící orgán. HORIZONTÁLNÍ TÉMATA OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST, 2008, str. 8

2 OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je jedním z operačních programů spadajících pod financování z Evropského sociálního fondu. Vymezuje priority a podmínky pro podporu rozvoje lidských zdrojů z Evropského sociálního fondu v programovém období 2007 – 2013. *„Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je vypracován zejména s vazbou na Národní strategický rámec České republiky, Národní program reform 2005 – 2008, Strategii hospodářského růstu a dále na relevantních dokumentech EU, a to především Sdělení komise „Politika soudržnosti pro podporu růstu zaměstnanosti, Strategické obecné zásady Společenství 2007 – 2013“, COM (2005) 299, Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – „Integrované směry pro růst a zaměstnanost, Lisabonský program společenství“, COM (2005) 330 a návrhu Nařízení o Evropském sociálním fondu.“*⁴⁶

Cíle Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost jsou nastaveny tak, aby bylo možné je realizovat prostřednictvím jednotlivých prioritních os programu a jedním z hlavních cílů je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti občanů České republiky, a to na úroveň průměrů nejlepších států EU. Dílčí cíle projektu potom odpovídají zaměřením prioritních os a jsou to Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti, Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených, Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb a Zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.

2.1 Prioritní osy OP LZZ

Prioritní osy jsou strategie v operačních programech, které jsou realizovány prostřednictvím projektů a vzájemně se prolínají a v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Jsou zaměřeny na přizpůsobování zaměstnanců a zaměstnavatelů, na další vzdělávání a na osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby vyloučené ze

⁴⁶ Řídící orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 5.

sociálního života a jejich integraci, na modernizaci služeb, veřejné správy a rovné příležitosti. „Reagují na aktuální problémy a trendy s vazbou na řadu národních strategií, rámců a programů. Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013, Strategie hospodářského růstu 2007 – 2013, Národní program reforem ČR 2005 – 2008, Národní akční plán sociálního začleňování 2006 – 2008 a v neposlední řadě Strategie Rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku.“⁴⁷

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je dělen na osm základních prioritních os.

Prioritní osa 1 Adaptabilita „je zaměřená na investice do oblasti lidských zdrojů prostřednictvím podniků a tím předcházení nezaměstnanosti, na rozvoj odborných dovedností, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců, na vzdělávání a moderní postupy v řízení lidských zdrojů. Tato osa je realizována prostřednictvím regionálních grantů a individuálních projektů vyhledávaných řídicím orgánem. Globálním cílem prioritní osy je „Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů“⁴⁸

Prioritní osa 2 (2a, 2b) Aktivní politiky trhu práce je realizována pro zlepšení trhu práce, pro jeho stabilitu, na osoby hledající zaměstnání a jejich udržitelnost v zaměstnání a na prevenci nezaměstnanosti. Prioritní osa zvyšuje kvalitu zejména poradenských služeb. Globálním cílem je „Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti“⁴⁹ Realizována je prostřednictvím systémových individuálních příspěvků, které přímo přidělují dotační prostředky.

Prioritní osa 3 Sociální integrace a rovné příležitosti směřuje pomoc k osobám ohroženým sociálním vyloučením a osobám sociálně vyloučeným. Formou přímé podpory a formou zvyšování kvality a dostupnosti sociální služeb odstraňuje bariéry v přístupu k práci a prosazuje rovné příležitosti mužů a žen. Globálním cílem osy je „Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených“⁵⁰

Prioritní osa 4 (4a, 4b) Veřejná správa a veřejné služby je zaměřena na zvýšení kapacit, na růst kvality, efektivnosti a transparentnosti institucí veřejné správy, na její modernizaci, jak státních, tak ústředních článků, na řízení lidských zdrojů ve veřejné

⁴⁷ Řídicí orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 5.

⁴⁸ zdroj: Řídicí orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 81-85

⁴⁹ zdroj: Řídicí orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 81-85

⁵⁰ zdroj: Řídicí orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 81-85

správě a na její etické kodexy, na zlepšení strategického řízení a komunitního plánování, komunikačních technologií. Globálním cílem osy je „Posilování institucionální kapacity a efektivnosti ve veřejné správě“⁵¹ K realizaci této prioritní osy slouží individuální projekty a globální granty.

Prioritní osa 5 (5a, 5b) Mezinárodní spolupráce slouží k podpoře mezinárodní spolupráce v oblasti lidských zdrojů v různých státech EU. Globálním cílem osy je „Zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti lidských zdrojů a zaměstnanosti“.⁵² Prostředkem pro realizaci osy 5 jsou výzvy prostřednictvím globálního grantu a individuální projekty.

2.2 Řízení OP LZZ

Postup získání finančních prostředků ze strukturálních fondů zahrnuje několik na sebe navazujících kroků. Vytvoření projektového záměru, určení vhodného operačního programu ke zpracování a předložení žádosti o finanční podporu.

Celý proces pak završí samotná realizace podpořeného projektu, kterou musí zaštitit několik institucí a ke které se váží určité povinnosti vyplývající z pravidel stanovených pro projekty financované ze strukturálních fondů.

Projekty v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost mají neinvestiční charakter, což ale neznamená, že není zapotřebí finančního kontrolora. Níže jdou popsány nejdůležitější orgány tzv. implementační struktury.

Řídícím orgánem, který má v gesci Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost se stalo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Určujícím dokumentem pro výkon této funkce je usnesení vlády č. 175/2006 ze dne 22. února 2006. V rámci Ministerstva práce a sociálních věcí byla příkazem č. 18/2006 ministra práce a sociálních věcí delegovány pravomoci řídicího orgánu odboru řízení pomoci z ESF.

Řídící orgán zodpovídá za řízení programu jak po stránce správnosti, tak i efektivnosti a stejně tak má povinnost metodického vedení.

⁵¹ zdroj: Řídící orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 81-85

⁵² zdroj: Řídící orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 81-85

S odkazem na článek 60 obecného nařízení Rady Evropského společenství č. 1083/2006 odpovídá řídicí orgán zejména za shromažďování a předávání statistických údajů o věcném a finančním plnění OP LZZ, za zajištění financování podle kritérií pro operační program a soulad s příslušnými předpisy po celou dobu trvání, za kontrolní činnost a ověřování dodání spolufinancovaných produktů a služeb a skutečné vynaložení výdajů na operace vykázané příjemci, zajištění archivace důležitých dokumentů, zajištění odděleného účetnictví další příjemců dotace, za hodnocení operačního programu v souladu s nařízením č. 1083/2006 a v neposlední řadě za vypracování zpráv (průběžných i závěrečné) a předávání podstatných informací a publicitu programu.

Platebním a certifikačním orgánem bylo pro účely Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost stanoven usnesením vlády č. 198 ze dne 22. února 2006 Ministerstvo financí, které delegovalo výkon této funkce na odbor Národního fondu Ministerstva financí. Tento certifikační orgán vykonává mj. správu finančních prostředků ze strukturálních fondů, odevzdává Evropské komisi průběžné a závěrečné žádosti o platbu, na základě kterých jsou finanční prostředky vypláceny a tyto platby přijímá, vrací prostředky, které nebyly využity, provádí kontrolní činnost a certifikuje výdaje ukončených výzev. Působí i jako tzv. Auditní orgán.

Dalším důležitým orgánem v rámci koordinační činnosti programu je Národní orgán pro koordinaci., který bylo na základě rozhodnutí vlády ČR ze dne 22. února 2006 pověřeno ministerstvo pro místní rozvoj. *„Národní orgán pro koordinaci vytváří jednotný rámec pro implementaci operačního programu řídicími orgány. Vede řídicí orgány za účelem zajištění efektivity a právní platnosti při řízení operačních programů.“*⁵³

Zprostředkující subjekt je důležitý z hlediska realizace projektů, protože se jedná o orgán, ať již veřejný nebo soukromý, na který je řídicím orgánem přenesen výkon některých činností. Jedná se zejména o dílčí úkoly v podobě zajištění procesu realizace projektů, monitorování projektu a jeho kontrola vůči dalším partnerům, kontrola čerpání finančních prostředků a evaluace. Takovým orgánem pro využití méj diplomové práce Krajský úřad Pardubického kraje, o kterém bude zmínka v dalších kapitolách.

⁵³ Řídicí orgán. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, 2003, str. 165

2.3 Možnosti financování projektů

Rozpočet Evropské unie složí mimo jiné i k financování aktivit členských států. Na rozdíl od jednotlivých rozpočtů členských zemí musí být vyrovnaný, má striktně limitované a vymezené příjmy a výdaje, které plynou zejména do strukturálních fondů a na zemědělskou politiku členských států. Pro využití v souladu s Operačním programem lidské zdroje a zaměstnanost jsou to především společenské aktivity, na jejichž realizaci jsou finanční prostředky poskytovány na základě smluv.

Pro programové období 2007–2013 bylo na politiku soudržnosti ve všech členských státech vyčleněno více než 347 miliard EUR, přičemž Česká republika mohla z těchto prostředků Evropské unie čerpat více než 26 miliard EUR.⁵⁴

Pro neinvestiční operační programy spolufinancované z ESF bylo vyčleněno 3,8 mld. EUR, které mohly žadatele čerpat. V součtu s nezbytným spolufinancováním ze státního rozpočtu (4,4 mld. EUR) byla celková částka 124,2 mld. Kč. Pro programové období 2007 – 2013 pro Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost bylo v součtu s českými zdroji vyčleněno 2,21 mld. EUR⁵⁵.

Prvotním aktem pro možnost získání finančních prostředků je tzv. Výzva pro předkládání projektů, vždy vyhlášena Řídícím orgánem, tedy v případě Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je to Ministerstvo práce a sociálních věcí. Výzva zejména stanoví, pod kterou prioritní osu bude projekt spadat, komu je výzva určena, hlavní cíle projektu, cílové skupiny a limituje položky rozpočtu. Podrobnější informace a způsoby vyplnění a odevzdání Žádosti o finanční podporu stanovuje příručka D1 Příručka pro žadatele o finanční podporu z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost. Žádost o finanční podporu projde hodnotícím procesem, jehož výsledkem je schválení, případně zamítnutí.

Žadatelé o finanční podporu z Evropského sociálního fondu jsou poskytovány na základě různých právních aktů, které určují výši dotace a podmínky čerpání. V případě čerpání při Operačním programu Lidské zdroje a zaměstnanost se jedná o tzv. „právní akt

⁵⁴ zdroj: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>, citováno dne 22. 2. 2015

⁵⁵ zdroj: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>, citováno dne 22. 2. 2015

o poskytnutí podpory. V konkrétním případě pro individuální projekty je veden pod názvem Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Finanční prostředky je možné žadateli vyplatit na základě dvou na sebe navazujících úkonů, a to schválenou Žádostí o finanční podporu a následným vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Podáním Žádosti o finanční podporu žadatel stvrzuje nejen zájem o finanční prostředky, ale zároveň si stanoví předem přípustné podmínky pro realizaci projektu, limituje rozpočet projektu a stanoví cíle a harmonogram projektu.

Rozhodnutí o poskytnutí dotace obsahuje podrobnou identifikaci stran, tedy poskytovatele a příjemce podpory a deklaruje vše, co bylo obsahem Žádosti o finanční podporu. Konkrétní financování projektu je založeno na 1. zálohové platbě, jejíž procentuální vyjádření z celkové částky obsahuje Rozhodnutí o dotaci. Další platby probíhají na základě Žádostí o platbu, které vycházejí z nákladů za monitorovací období. Vždy jsou příjemci vyplaceny všechny nárokované prostředky. Pokud dojde k nevyčerpání celkové částky dotace, jsou prostředky na základě výzvy Řídícího orgánu vráceny na vrub jeho účtu.

Pro všechny výdaje realizované v rámci projektů je třeba dodržovat legislativní podmínky a to unijní i státní a dodržovat pravidla 3E, což jsou pravidla hospodárnosti, účelnosti a efektivity výdajů. Podrobnější popis způsobilých výdajů obsahuje příručka D5 Metodika způsobilých výdajů Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, kterou je příjemce podpory vázán.

2.4 Projekty OP LZZ

V rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je možné realizovat 2 druhy projektů. Projekty individuální a projekty grantové.

„Grantovým projektem se rozumí projekt obvykle menšího rozsahu, předkládaný na základě výzvy k předkládání žádostí o v rámci globálního grantu, kterému je přidělována finanční podpora na základě dotačního řízení. Tyto projekty jsou zaměřené na realizaci služeb pro cílové skupiny jednotlivců a organizací na základě poptávky specifikované

*příjemci a vycházející z analýzy potřeb cílové skupiny. Umožňují uplatnění inovačních přístupů k řešení problémů a potřeb cílových skupin.*⁵⁶

Individuální projekty jsou projekty většího rozsahu, než projekty grantové a mají předem stanovený okruh příjemců, který je limitován výzvou pro předkládání žádostí o finanční podporu. Individuální projekty je možné pro programové období 2007 – 2013 rozlišit do několika druhů.

Individuální projekty systémové, které jsou zaměřeny na systém ve smyslu instituce veřejné správy a veřejných služeb, na zvyšování jejich kapacit, rozvoj a modernizaci a bývá nejčastěji spojován s realizací cílů prioritní osy 4.

Individuální projekt je dále možné dělit podle teritoriálního hlediska. Individuální projekty národního charakteru, které pokrývají území celého státu a naplňuje cíle národní politiky a Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. A v poslední řadě se jedná o individuální projekty regionálního charakteru, vztahující se ke konkrétnímu území (regionu, kraji) a je zaměřen na naplňování cíle Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost s vazbou na aktuální situaci a plány daného území.

Projekty se mj. liší i ve struktuře výdajů a rozpočtů. U grantových projektů se většinou počítá s tzv. nepřímými náklady, což jsou takové náklady, které souvisí s realizací projektu, ale nejsou specifikovány rozpočtem. Společné mají spolufinancování z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Stanovení poměru, přičemž podíl ESF je vždy vyšším záleží na procentuálním vyjádření výzvy k předkládání projektů.

Shrnutí

Ve druhé kapitole svojí diplomové práce jsem se více zaměřila na jeden z operačních programů spadající pod ESF, a to Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Popsala jsem jeho rozdělení a plnění cílů pomocí tzv. prioritních os, jeho řízení, rozvedla možnosti získání prostředků z OP LZZ a uvedla typy projektů, jimiž lze dosáhnout podpory z ESF a naplňovat plánované cíle.

⁵⁶ Řídící orgán. Příručka pro příjemce finanční podpory z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, 2013, str. 14

3 INDIVIDUÁLNÍ PROJEKT PARDUBICKÉHO KRAJE NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY

3.1 Identifikace projektu

*„Projekt je výsledek materiální nebo nemateriální povahy založený na strategickém plánu, navržený, organizovaný a realizovaný pod řízením někoho v zájmu vlastníka nebo zadavatele“.*⁵⁷

Josef Budík ve své knize uvádí, že *„projekt je souborem činností, jejichž účelem je dosažení stanoveného cíle při zadaném čase, zdrojích, nákladech a kvalitě“*⁵⁸. Následuje detailní výpis jednotlivých aktivit a jejich způsobů.

S oběma uvedenými definicemi souhlasím vzhledem ke zkušenostem, které ze svého projektového řízení mám. Pro diplomovou práci v souladu s OP LZZ použiji definici projektu z jedné z příruček OP LZZ, která stanoví, že projekt je *„soubor aktivit, jejichž realizací v určeném časovém rámci je dosaženo požadovaného cíle a které jsou realizované a financované prostřednictvím OP LZZ. Cílem projektu je dospět z výchozího stavu do ideálního konečného požadovaného stavu“*.⁵⁹

Se záměrem reagovat na výzvu v rámci prioritní osy 3 Ministerstva práce a sociálních věcí č. 05 Výzva k předkládání individuálních projektů v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost pro kraje, mimo hlavního města Prahy a s realizací individuální projektu s názvem „Podpora sociálních služeb v Pardubickém kraji“ na podporu sociálních služeb v Pardubickém kraji byla seznámena Rada Pardubického kraje návrhem usnesení, který byl dne 7. 2. 2008 schválen a je evidován pod číslem R/2015/08.

Poté byla Pardubickým krajem předložena oficiální Žádost o finanční podporu, která byla akceptována Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále také MPSV). Reakcí na tuto žádost bylo vydání právního aktu s názvem Rozhodnutí o poskytnutí dotace č.: OPLZZ-

⁵⁷ Fiala P. Projektové řízení. Praha: Professional publishing, 2004, str. 12

⁵⁸ Budík J. Evropské strukturální fondy a jejich využívání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2009, str. 38

⁵⁹ Řídící orgán. Příručka pro příjemce finanční podpory z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, 2013, str. 19

ZS22-13/2009, které přiznává žadateli právo na realizaci projektu a čerpání určených finančních prostředků. Pro podporu sociálních služeb v Pardubickém kraji byla poskytnuta dotace v maximální výši 265 522 870 Kč. Zastupitelstvo Pardubického kraje vzalo na vědomí informaci o realizaci projektu na podporu sociálních služeb a usnesením č. Z/83/09 ze dne 30. 4. 2009 doporučilo hejtmanovi Pardubického kraje toto Rozhodnutí o poskytnutí dotace k podpisu.

Projekt byl realizován v období od 1. dubna 2009 do 31. března 2013, místem realizace projektu se stalo území celého Pardubického kraje. Pro účely především veřejných zakázek bylo ponecháno dřívější územní rozdělení kraje na 4 okresy, a to Svitavy, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Pardubice.

Patronem projektu se stal odbor sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje (dále také KÚPK), oddělení ekonomické, které bylo iniciátorem realizace projektu. Podle plánovaného personálního zajištění projektu, které je nedílnou součástí Žádosti o finanční podporu byl vytvořen čtyřčlenný projektový tým ve složení manažer projektu, koordinátor projektu, finanční manažer projektu a kontrolor projektu.

Realizační tým zodpovídal za průběh, výsledky a výstupy projektu, řídil projekt, sledoval plnění cílů projektu, určoval harmonogram činností, dohlížel na realizaci klíčových aktivit projektu, kontroloval stav a průběh čerpání rozpočtu, dohlížel na realizaci výběrových řízení a uzavírání smluv před začátkem realizace projektu, kontroloval monitorovací zprávy a prováděl kontrolu na místě u poskytovatelů sociálních služeb, komunikoval s řídicím orgánem a zajišťoval prezentaci projektu a jeho výstupů odpovědným politickým představitelům Pardubického kraje⁶⁰.

3.2 Cíle projektu

Cíle projektu se dají rozdělit do dvou skupin, a to na cíle globální a specifické, vycházející přímo z výzvy č. 05 - Výzva k předkládání individuálních projektů v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost pro kraje, mimo hlavního města Prahy a cíle projektové, tzn. takové cíle, které si klade samotný realizátor projektu.

⁶⁰ zdroj: Žádost o finanční podporu z OP LZZ, Realizační tým projektu, dostupné z eu-zadost.cz

Globálním cílem výzvy je sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb. Specifickými cíli projektu jsou zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb na území Pardubického kraje, přímá podpora osob ohrožených sociálním vyloučením a osob vyloučených ze společenského života a z trhu práce.

Cílová skupina osob projektu byla plně v souladu s výzvou, splňovala věkové limity výzvy a zároveň se jedná o podpořené osoby v rámci projektu, tzv. monitorovací indikátory:

- děti, mládež a mladí dospělí (15 – 26 let);
- osoby se zdravotním postižením;
- osoby bez přístřeší;
- osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody;
- oběti trestné činnosti, oběti domácího násilí
- rodiny s dětmi.

Cílovou skupinou, která byla na území Pardubického kraje podpořena, se kromě klientů služeb rozumí i zadavatel veřejných zakázek, tedy Pardubický kraj a následujících 10 druhů služeb, které jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

pobytové služby:

- azylové domy;
- domy na půl cesty;

ambulantní a terénní služby:

- intervenční centra;
- krizová pomoc;
- nízkoprahová denní centra;
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (15 – 26 let);
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi;
- sociálně terapeutické dílny;
- sociální rehabilitace;
- terénní programy.

3.3 Realizace projektu

Každý projekt, který má být úspěšný potřebuje v první řadě naplánovat a v řadě druhé řídit. Josef Budík uvádí, že *„tyto činnosti nazýváme řízením projektu, které zahrnuje:*

- *vymezení a definování zadání projektu,*
- *naplánování projektu,*
- *realizaci projektu*
- *předání a vyhodnocení projektu.*⁶¹

Plán projektu, jeho vymezení a definování obsahují předchozí kapitoly. V následující kapitole se zaměřím na jeho realizaci a v kapitole poslední bude popsán konec projektu s jeho vyhodnocením.

Mezi úspěšným podáním Žádosti o finanční podporu a vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotáčeje třeba zmínit i hodnotící fázi projektu. Hodnocení projektů *„je fáze administrace, která zahrnuje kontrolu formálních náležitostí, kontrolu přijatelnosti a věcné hodnocení předkládaných projektů“*⁶².

Za řízení procesu hodnocení zodpovídá vždy vyhlášovatel dané výzvy. V první řadě provede vyhlášovatel výzvy tzv. formální hodnocení a hodnocení přijatelnosti. Formálním hodnocením se rozumí podání žádosti ve správné formě a požadovanými přílohami, přijatelnost se kontroluje ve vztahu souladu s podmínkami výzvy. Pokud žádost splní podmínky pro věcné hodnocení, důležitým aspektem se zde stává celková suma v žádosti o dotaci. V případě, že žádost nepřesahuje částku 15 mil, hodnocení je svěřeno dvěma nezávislým hodnotitelům. V opačném případě podléhá žádost hodnotící komisi.

Hodnotící kritéria stanoví příručka pro hodnotitele, v případě specifických požadavků na projekt potom samotná výzva. Hodnotitelé žádostí o finanční podporu jsou externí odborníci, vedení v evidenci hodnotitelů. Hodnocení probíhá elektronicky a jména hodnotitelů nejsou účastníkům výzvy sdělována, a to ani po ukončení hodnocení.

⁶¹ Budík J. Evropské strukturální fondy a jejich využívání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2009, str. 40

⁶² Řídící orgán. Příručka pro příjemce finanční podpory z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, 2013, str. 14

Pokud je projekt komisí (nejméně 9 členů) kladně hodnocen a doporučen k podpoře, je žadatel do 15 dnů vyzooměn o schválení žádosti o finanční podporu, která obsahuje základní informace o tom, že žádost byla schválena, celkovou částku dotace, seznam potřebných příloh a podmínky pro uzavření aktu o poskytnutí podpory, případně další přípustné informace od výběrové komise.

Po zhodnocení projektu přichází samotná realizace projektu, kterou bych rozdělila do tří etap, které se vzájemně prolínají.

První etapou je nákup sociálních služeb. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o dodávku služby a tím vzniká smluvní vztah mezi Pardubickým krajem a poskytovatelem sociálních služeb, podléhá nákup zákonu č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách v platném znění a proto, že Rozhodnutí o poskytnutí dotace váže příjemce dotace k dodržování příruček OP LZZ, podléhá nákup služeb i Metodickému pokynu D9 pro zadávání veřejných zakázek. Každá sociální služba zapojená do projektu tedy musela projít výběrových řízením.

Je samozřejmé, že na území Pardubického kraje působí několik organizací poskytující stejnou sociální službu a vzhledem k hodnotícímu kritériu, kterým byla nejnižší nabídková cena, by nedošlo k poskytování všech služeb stejného druhu. Tomu zadavatel v podobě Pardubického kraje zamezil tak, že veřejné zakázky na služby byly teritoriálně vymezeny, s vazbou na území 4 okresů. Jedině tak mohlo dojít k naplnění projektu a podpoře stejných sociálních služeb na území celého kraje.

Pro zajištění poskytování vybraných sociálních služeb na území PK bylo vyhlášeno celkem 10 výběrových řízení, rozdělených na několik částí vždy tak, aby byla pokryta potřebná služba na daném území. Dle rozsahu předpokládaného plnění se jednalo o nadlimitní a podlimitní veřejné zakázky na služby dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Za doby realizace projektu si veřejné zakázky administroval sám odbor sociálních věcí. V současné době je na KÚPK v tomto směru aktivní nový odbor zaměřující se na tuto činnost. Všechna výběrová řízení byla v souladu se zákonem ukončena a mohlo tak dojít k přímé podpoře sociální služby.

Druhou etapou je realizace projektu prostřednictvím poskytovatelů sociálních služeb, která navazuje na úspěšně ukončená výběrová řízení. S vítěznými uchazeči výběrových řízení byly uzavřeny smlouvy o zajištění sociálních služeb, které stanovily dobu trvání, konkrétní sociální službu, podmínky realizace projektu a čerpání dotačních prostředků, odkazy na závazné dokumenty Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a v neposlední řadě i vykazování monitorovacích indikátorů, tedy podpořených osob.

Poskytování sociálních služeb vždy probíhalo v souladu s cíli projektu a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dále byli poskytovatelé služeb zavázáni k vyhotovení a odevzdání tzv. monitorovacích zpráv. Monitorovací zprávy odevzdávali poskytovatele vždy za období 3 měsíců a jejich prostřednictvím byl popisován průběh poskytování služby, zhodnocení aktivit v daném monitorovacím období a byl uveden počet osob, které byly v období podpořeny.

Nedílnou přílohou monitorovací zprávy bylo vyúčtování zálohové faktury spolu s další zálohovou fakturou na další období, tzv. soupiska dokladů, které poskytovatel v rámci období uskutečnil a protokol o plnění aktivit dle relevantní vykazované jednotky podle druhu sociální služby (např. u pobytové služby je jednotkou lůžkoden).

Rozdíl mezi monitorovacím indikátorem, tedy podpořenou osobou a vykazovanou jednotkou spočívá v počtu poskytnuté podpory. Podpořená osoba, jako relevantní indikátor pro výstupy z projektu je klient služby, který obdržel jednu nebo více podpor v rámci přijatých projektů. Každá osoba, která obdržela podporu, se započítá pouze jedenkrát. Další vykazované jednotky mají pouze doplňující charakter, ale nejsou relevantní pro projekt.

Jedná se o následující jednotky ve vztahu ke službě:

- pobytové služby – vykazovaná jednotka lůžkoden;
- ambulantní a terénní služby – vykazované jednotky intervence a kontakty;
- sociálně terapeutické dílny – vykazovaná jednotka osoboden.

Každá organizace smluvně zapojená do projektu získala podpisem smlouvy postavení partnera a zároveň se zavázala naplnit určité množství monitorovacích indikátorů, vždy s vazbou na možnosti služby. Při stanovení hodnot monitorovacích indikátorů se vycházelo z předchozích zkušeností služby před projektem a ze Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Pardubickém kraji. Z tohoto pohledu byl projekt úspěšný, všem zapojeným službám se podařilo naplnit 100% limitu, některé služby limit dokonce překročily.

Při realizaci projektu byla na Krajský úřad Pardubického kraje delegována i kontrolní činnost u poskytovatelů sociálních služeb. Předmětem kontroly bylo zejména vykazování monitorovacích indikátorů, jejich vedení a kontrola případných smluv s klienty služeb, kontrola způsobilých výdajů projektu, publicita projektu a materiální a technické zajištění služby. V průběhu projektu byla kontrolována každá zapojená služba minimálně jednou tak, aby byl splněn požadavek ze strany Řídícího orgánu. Všechny kontroly na místě proběhly bez zjištění větších nedostatků.

Základem sběru informací z monitorovacích zpráv od poskytovatelů sociálních služeb je 3. etapa projektu, kterou je realizace projektu prostřednictvím Krajského úřadu Pardubického kraje na pozici příjemce dotace.

Krajský úřad Pardubického kraje má v pozici realizátora obdobné postavení a povinnosti vůči Ministerstvu práce a sociálních věcí, jako mají poskytovatelé sociálních služeb ke Krajskému úřadu Pardubického kraje.

Stará se a odpovídá za chod projektu, je odpovědný za vyhlášené veřejné zakázky, za dodržování smluv, vypracovává monitorovací zprávy o průběhu projektu dle harmonogramu na základě sběru informací od poskytovatelů, vykonává kontrolní a činnost a metodickou pomoc vůči poskytovatelům služeb, sleduje změny metodiky závazných dokumentů a zastává funkci supervizora, hlídá plnění monitorovacích indikátorů způsobilost výdajů jak ze strany poskytovatelů sociálních služeb, tak těch, které jsou přímo z kapitol rozpočtu vyčleněné pro účely krajského úřadu, tzn. mzdové náklady, náklady na školení projektové týmu, náklady na cestovné a stravné a náklady na zařízení a vybavení pro účely projektu.

Po celou dobu působení v projektu mám za to, že veškerá komunikace a spolupráce s poskytovateli sociálních služeb vždy probíhala na profesionální úrovni.

V průběhu projektu bylo ze strany KÚPK odevzdáno MPSV celkem 10 monitorovacích zpráv v následujícím harmonogramu a monitorovacích období, prostřednictvím. 8 monitorovacích zpráv bylo průběžných, jedna monitorovací zpráva byla mimořádná a to z důvodu, že chyběly finanční prostředky na vyplácení zálohových plateb pro poskytovatele sociálních služeb. Poslední monitorovací zprávou byla zpráva závěrečná, která kromě popisu monitorovacího období obsahovala i shrnutí projektu za celou dobu jeho realizace.

1. Monitorovací zpráva	1. dubna 2009 – 30. září 2009
2. Monitorovací zpráva	1. října 2009 – 31. března 2010
3. Monitorovací zpráva	1. dubna 2010 – 30. září 2010
4. Monitorovací zpráva	1. října 2010 – 31. března 2011
5. Monitorovací zpráva	1. dubna 2011 – 31. srpna 2011
6. Monitorovací zpráva	1. září 2011 – 29. února 2012
7. Monitorovací zpráva	1. března 2012 – 31. května 2012
8. Mimořádná monitorovací zpráva	1. června 2012 – 31. srpna 2012
9. Monitorovací zpráva	1. září 2012 – 31. prosince 2012
10. Závěrečná monitorovací zpráva	1. ledna 2013 – 31. březen 2013

Monitorovací zprávy se zpracují v aplikaci Benefit7, která slouží jako elektronické uložení MZ a zároveň jako informační systém. Následně se odevzdají v písemné podobě, podepsané statutárním orgánem k rukám projektového manažera na MPSV.

3.4 Organizace a služby projektu

Organizací se pro účely diplomové práce rozumí poskytovatel podpořené sociální služby, která je poskytována na příslušném území, jenž poskytuje sociální službu v souladu s podmínkami zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění.

V praxi to znamená, že poskytovatel musel mít předmětnou sociální službu zaregistrovanou v rejstříku poskytovatelů sociálních služeb u některého z krajských úřadů ČR, který tento registr vede. Místem plnění služby muselo být ale bezpodmínečně na území Pardubického kraje, tzn. v okresech Pardubice, Svitavy, Choceň a Ústí nad Orlicí. Registrací služby byly zajištěny zákonné podmínky, např. personální, materiální a technické zajištění služby a povolené kapacity. Omezení místa plnění bylo účelné a zajišťovalo tak, že služby bude poskytována pouze na území Pardubického kraje. Aby se předešlo situacím, kdy by klienti, zejména v hraničních oblastech kraje, čerpali podporu jak z projektu PK, tak z projektu jiných krajů, byli poskytovatelé smluvně zavázáni hlídat duplicitu čerpání.

Do projektu se zapojilo celkem 30 organizací poskytující vybrané sociální služby na území Pardubického kraje. Většina z organizací mělo právní formu občanského sdružení,

kteřá je považována za nejstarší formu nevládní a neziskové organizace. Jedná se o dobrovolné a svéprávně sdružení osob fyzických i právnických, jejímž účelem je v tomto případě poskytování sociální služby. V současné době je o.s. nově vedeno jako spolek a je upraveno zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Druhé největší zastoupení právních forem organizací působících v projektu mělo podobu obecně prospěšné společnosti a malou část tvořily náboženské společnosti. Obě tyto formy jsou stejně jako o.s., zakládány za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, tedy ideální forma pro služby sociální. Stejně jako o.s. byly transformovány novým občanským zákoníkem. V jednom případě byla poskytována sociální služba při praktické škole, kterou zřizuje příslušný úřad a v druhém případě poskytovalo službu Město Svitavy.

Některé z organizací, zapojených do projektu, byly velké organizace s celorepublikovou působností, které poskytují v mnoha případech všechny druhy preventivních služeb. Oproti tomu stály menší organizace, které poskytovaly jenom jednu předmětnou službu. Z počátku projektu se objevoval názor, že do větších organizací plyne více finančních prostředků, a tím jsou znevýhodňovány malé organizace. Vzhledem k nastavení projektu k vazbě na území pouze Pardubického kraje, financování sociální služby zálohovým systémem a přísné kontrole výdajů tento názor postupně ustupoval. Domnívám se, že díky financování z projektu se na rozdíl od názoru připouštěné rozdíly mezi financováním velkých a malých organizací naprosto srovnaly.

Zastoupení poskytovaných služeb na území Pardubického kraje je patrné z tabulky 1. a trůufám si tvrdit, že i poměrné vzhledem k území. Díky financování z navazujících projektů zůstaly všechny organizace aktivní a nadále poskytují sociální služby.

Termín služba používám pro diplomovou práci ve smyslu sociální služby dle § 3 odst. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, který uvádí, že sociální službou se rozumí „*činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*“. V souvislosti s projektem je třeba doplnit, že se jednalo o služby sociální prevence, dle tohoto zákona a byly poskytovány ve všech možných formách, vždy pouze na území Pardubického kraje.

Služby, které podléhaly přímé finanční podpoře projektu, byly poskytovány v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, tedy charakterem odpovídaly možnému druhu poskytování a splnily podmínku řádné registrace. Všechny služby, jak

bylo uvedeno, měly preventivní charakter, tedy měly předcházet nežádoucím jevům. Dle zákona o sociálních službách je možná trojí podoba poskytování sociálních služeb, a to pobytová, která je spojena s ubytováním klienta ve službě, ambulantní forma, která v praxi znamená, že klient službu navštěvuje a forma terénní, kdy sociální pracovníci vykonávají službu v terénu, přirozeném prostředí klienta. Kombinace posledních dvou služeb je možná.

Největší zastoupení, v počtu 30, mělo kombinované poskytování služby. 11 služeb bylo pobytových, 9 ambulantních a nejmenší zastoupení měly pouze 2 služby poskytované v terénu.

V souvislosti s projektem a preventivním charakterem služeb lze pod pobytové služby zahrnout azylové domy a domy na půl cesty. Zákon o sociálních službách definuje azylové domy a náplň jejich činnosti v § 57. V praxi sociálních služeb jsou azylové domy účelně rozděleny do 3 podskupin, přičemž podoba služby zůstává zachována. Jsou to azylové domy pro ženy, azylové domy pro muže a azylové domy pro rodiny s dětmi. Tato rozdělení byla v projektu zastoupena.

Domy na půl cesty je další z pobytové formy sociálních služeb, která se zaměřuje na klienty převážně do jejich 26 let věku, které nemají po dosažení zletilosti, případně návratu z výkonu ústavní, ochranné výchovy a vězení potřebné zázemí. Služba je mj. podporuje při hledání zaměstnání a společenského prostředí, poskytuje pomoc při orientaci v právním světě a zároveň jim poskytuje osobní zázemí. Tyto služby byly podpořeny celkem 4, což odpovídá počtu okresů.

Sociální služba krizové pomoci a intervenčního centra byla v projektu zastoupena pouze jednou. Krizová pomoc ambulantní formou, s hlavní činností v podobě pomoci klientům při uplatňování jejich práv a sociálně terapeutické činnosti. Intervenční centrum je zaměřeno na osoby ohrožené násilným chováním a reaguje na ohlášení samotné ohrožené osoby, tak ohlášení osoby sdílející s ní společné obydlí. Ohrožené osobě je nejpozději do 48 hodin poskytnuta pomoc. Dále vykonává Intervenční centrum sociálně terapeutické činnosti a pomoc klientům při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁶³

⁶³ zdroj: Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

Nízkoprahová denní centra v počtu zastoupení 4 mají specifickou cílovou skupinu, a to osoby bez přístřeší, kterým poskytuje zázemí pro výkon osobní hygieny, zajištění stravy a jako všechny služby poskytuje pomoc při hájení práv klienta a pomoc při realizaci osobních záležitostí.

Další specifickou cílovou skupinu mají nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, a to děti, mládež a mladé dospělé ve věku od 15 do 26 let s cílem předcházet jejich ohrožení nežádoucími jevy. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, jako sociální služba, byla podpořena v 6 případech.

Tři zastoupené sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, kterou definuje zákon o sociálních službách v §65, jsou zaměřeny na rodiny s dětmi, kde je zřejmý negativní vliv na dítě, způsobený nevladatelnou sociální situací, které má služba předejít. V praxi jsem se setkala s případy, kdy se jednalo zejména o rodiny, kde je dítě přítomno domácímu násilí, případně trpí bouřlivým rozvodem rodičů a neustálým bojům o svěřením dítěte do péče.

Sociálně terapeutické dílny jsou zaměřeny na osoby se zdravotním postižením a jejich pravidelnou podporu. Do projektu se zapojilo celkem 8 těchto služeb. Forma podpory klientů spočívá zejména v učení osvojování si pracovních návyků a starosti o vlastní osobu, zajištění pomoci při hygieně a stravy.

Největší zastoupení služeb v projektu byla služba sociální rehabilitace, poskytována kombinací ambulantní a terénní formy, která je zaměřena na podporu samostatnosti klienta. Vede klienta k samostatnosti a soběstačnosti, pomáhá mu při spojení se společenským prostředím, uplatňování práv a osobních záležitostí. Pobytová služby sociální rehabilitace se do projektu nezapojila.

Poslední skupinou sociálních služeb, které se v počtu 2 služeb do projektu zapojily, byly terénní programy, které jako jediné byly poskytovány pouze terénní formou, v prostředí klienta. Klienti terénních programů jsou osoby, které vedou rizikový způsob života, většinou s vazbou na sociální jevy, což jsou mj. užívání návykových a psychotropních látek, nadměrné požívání alkoholu, žijící ve vyloučených sociálních lokalitách. Cílem služby dle zákona je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života.⁶⁴

⁶⁴ zdroj: Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

V následující tabulce jsem uvedla počty podpořených sociálních služeb v projektu, jejich formu poskytování a odkaz na příslušný paragraf zákona:

Tabulka 1 Přehled podpořených služeb

Druh služby	Počet	Forma poskytování	§
Azylové domy	7	pobytová	§ 57
Domy na půl cesty	4	pobytová	§ 58
Intervenční centrum	1	kombinovaná	§ 60a
Krizová pomoc	1	ambulantní	§ 60
Nízkoprahová denní centra	4	kombinovaná	§ 61
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	6	kombinovaná	§ 62
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	3	kombinovaná	§ 65
Sociálně terapeutické dílny	8	ambulantní	§ 67
Sociální rehabilitace	16	kombinovaná	§ 70
Terénní programy	2	terénní	§ 69

Jako koordinátora Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby a zároveň členka realizačního týmu projektu jsem měla i mj. možnost účastnit se kontrol na místě u poskytovatelů sociálních služeb. O sociálních službách jsem měla znalosti, studovala zákon a fungování sociálních služeb, ale do této chvíle jsem v žádné ze služeb nebyla osobně. O to více jsem byla některými z nich překvapená. Příjemné prostředí a vstřícné jednání ke klientům mě osobně přesvědčilo o tom, že podpora z ESF je nejenom účelná, ale směřuje správným směrem.

3.5 Ukončení a zhodnocení projektu

V předchozí kapitole je uvedeno, že bylo podpořeno celkem 10 druhů sociálních služeb z celkového počtu 52 sociálních služeb, které na území Pardubického kraje poskytovalo 30 organizací.

Všechny tyto služby byly řádně podporovány a zpět podávaly způsobilé vyúčtování uznatelné pro projekt. Na podporu sociálních služeb a jejich klientů bylo z celkové částky dotace 265 522 870 Kč, vyčleněno 255 700 470 Kč. Některým poskytovatelům se nepodařilo čerpat 100% přidělené dotace. Možná proto, že jak nastavení limitů podpořených osob, tak čerpání dotací byla první zkušenost v rámci ESF.

Podíl na vrácených finančních prostředcích ale nemají pouze poskytovatelé sociálních služeb, ale i samotný realizátor, tedy Pardubický kraj. Jemu byl z celkové dotace vyčleněn podíl na mzdové náklady realizačního týmu, na cestovné s travné pro účely kontrolní činnosti, na publicitu projektu a konference. Z těchto položek byla největší částka vratky za mzdové výdaje. Je to z toho důvodu, že RoD přiznává členům realizačního týmu vyšší platové ohodnocení, než je obvyklé pro zaměstnance úřadu.

Z celkové částky dotace bylo zpět do rozpočtu ČR vráceno 13 834 129,24 Kč, což je pouze přes 5% dotace. I tento ukazatel hodnotím pozitivně s přihlédnutím k tomu, že se jednalo o první projekt svého druhu a jeho cíle byly maximálně naplněny.

Nutno zmínit, že plánovaný počet monitorovacích indikátorů, tj. podpořených osob, byl v žádosti o finanční podporu nastaven na cílovou hodnotu 2 535 osob. Tato cílová hodnota byla nad očekávání překročena a reálná hodnota dosáhla počtu 8 396 podpořených osob, z toho 4 025 mužů a 4 371 žen. Tento ukazatel hodnotím jako jeden z nejvýznamnějších ukazatelů přínosu projektu.

Na závěrečné konferenci, kterou pořádal KÚPK byl projekt velmi kladně hodnocen ze strany odboru sociálních věcí, poskytovatelů sociálních služeb i zástupci MPSV, kteří na konferenci vystoupili a prezentovali další postup financování sociálních služeb v souvislosti s čerpáním z ESF.

Projekt byl ukončen schválením závěrečné monitorovací zprávy, která mimo shrnutí projektu obsahovala i auditorskou zprávu od externí společnosti, která konstatovala, že realizace projektu a čerpání finančních prostředků probíhalo v souladu s RoD a zákony,

kterým projekt podléhá. Následně byly výdaje projektu certifikovány i ze strany MPSV. V současné době probíhá již 3. etapa projektu na sociální služby pod názvem Individuální projekt na sociální služby Pardubického kraje III⁶, ze které se těší nejen pracovníci odboru sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje, ale i poskytovatelé sociálních služeb a jejich klienti.

Shrnutí

Třetí kapitola diplomové práce je věnována Individuálnímu projektu Pardubického kraje na sociální služby. Od plánování a podání Žádosti o platbu, procesu hodnocení projektů a samotné etapy realizace, až po jeho ukončení a zhodnocení. Podkapitola je věnována sociálním službám, podpořeným v projektu a jejich poskytovatelům.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA INDIVIDUÁLNÍHO PROJEKTU

Praktická část mé diplomové práce je věnována samotnému Individuálnímu projektu Pardubického kraje na sociální služby. Bude zaměřena na přínos projektu pro poskytovatele sociálních služeb v Pardubickém kraji, pro klienty vybraných sociálních služeb poskytovaných na území Pardubického kraje, na zkvalitnění sociálních služeb v Pardubickém kraji a v neposlední řadě na naplnění cílů projektu.

V rámci dalších kapitol se zaměřím na stanovení výzkumu, objasnění důležitých pojmů, problémů a jejich eliminaci, uvedu předem stanovené hypotézy, zaměřím se na respondenty a analyzuji samotný výzkum s uvedením zjištění a závěrů.

4.1 Charakteristika výzkumu a stanovené hypotézy

Praktická část vychází z dat získaných na základě dotazníkového šetření, které jsem za pomoci kolegů z odboru sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje uskutečnila mezi organizacemi, které byly aktivně zapojeny do projektu.

Pro svoji práci jsem zvolila kvantitativní výzkumnou metodu, formu dotazníku vlastní konstrukce.

Dotazník je způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Frekventovanost je často dána jeho lehkou konstrukcí. Dotazník je určený především pro hromadné získávání dat. Díky němu můžeme získat velké množství dat v poměrně krátkém čase. (Gavora, 2000, s. 99-108)

Dotazník se používá ve společenských vědách na zjišťování názorů, postojů, hodnot, motivů, zájmů aj. Nevýhodou dotazníku je například možnost nižší návratnosti, především bez účasti výzkumníka. Chybí kontrola, zda dotazník vyplnil oslovený respondent. Respondent musí otázkám rozumět. (www.e-metodologie.fedu.uniba.sk)

Výše uvedenou nevýhodu jsem eliminovala prostřednictvím využití kolegů odboru sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje, kdy byly dotazníky elektronicky zaslány z adresy příjemce dotace a tím byla zaručena vysoká návratnost. Vzhledem k příznivým vztahům, které jsou nastaveny mezi poskytovateli sociálních služeb a odborem sociálních věcí, poskytovatelé služeb dotazník pro moji diplomovou práci

vyplnili. V případě nejasností o otázkách měli respondenti možnost se dotazovat. Respondentem se rozumí osoba, která vyplňuje dotazník složený z otázek.

Pro účely výzkumného šetření jsem stanovila 4 následující hypotézy:

- H1: Organizace poskytující sociální služby mají povědomí o možnosti financování služeb z individuálních projektů.
- H2: Finanční prostředky poskytované prostřednictvím individuálního projektu měly vliv na zvýšení kvality poskytovaných služeb
- H3: Organizace poskytující sociální služby mají zpětnou vazbu od klientů podpořených z individuálního projektu.
- H4: Poskytované služby financované z individuálního projektu měly pozitivní vliv na opětovné zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a jejich setrvání na trhu práce.

4.2 Výběrový soubor a realizace šetření

Cílovou skupinou pro mé dotazníkové šetření byly všechny organizace zapojené do realizace projektu Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby, které poskytují podpořené sociální služby na území celého Pardubického kraje. Jedná se o 30 organizací, které poskytovaly celkem 52 vybraných služeb v projektu. Jejich podporu získaly na základě úspěšně ukončených veřejných zakázek, které realizoval Krajský úřad Pardubického kraje.

Organizace mají různé právní formy, většinou se jedná o obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církevní společnosti, která mají statut nestátních neziskových organizací. Nestátní neziskové organizace jsou organizace nezřizovaná státem a na státu nezávislá, které jsou zakládány většinou s cílem obecně prospěšné činnosti. Tři výjimky jsou v případech, kdy v jednom poskytovala sociální službu praktická škola a ve druhém město. Třetí výjimkou byla právní forma společnosti s ručením omezeným, která se na počátku projektu začala potýkat s existenčními problémy a spolupráce na realizaci projektu musela být ukončena. Nicméně všechny tyto právní formy organizací se mohly podílet na projektu a mohly čerpat finanční prostředky od donátora.

V rámci realizace projektu nebyly podpořeny všechny sociální služby na území Pardubického kraje, ale pouze ty služby, jejich podporu umožňovala Výzva pro předkládání Individuálních projektů v rámci OP LZZ, která byla určena všem krajům České republiky, mimo hlavního města Prahy. Jednalo se tyto uvedené služby, které uvádím i s odkazem na příslušný § zákona č. 106/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění:

- podpora samostatného bydlení, § 43,
- azylové domy, § 57,
- domy na půl cesty, § 58,
- intervenční centra, § 60a,
- nízkoprahová denní centra, § 61,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, § 62,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, § 65,
- sociálně terapeutické dílny, § 67,
- terénní programy, § 69,
- sociální rehabilitace, § 70,
- krizová pomoc, § 60.

Dotazník byl tedy elektronicky zaslán všem poskytovatelům sociálních služeb, kteří čerpali finanční prostředky z ESF prostřednictvím projektu. Organizace, které měly v rámci svého působení zapojeno do projektu více služeb, vyplnily dotazníků tolik, kolik služeb poskytovaly. Celkem se tedy zapojilo všech 30 organizací a vrátilo se 52 dotazníků, což je 100% úspěch v návratnosti.

Dotazník byl koncipován do 10 otázek. Část otázek byla otevřená, část uzavřená. V některých případech byl dán respondentům prostor pro vlastní vyjádření. Dotazníkové šetření probíhalo v měsících lednu a únoru roku 2015. Dotazník byl směřován k rukám projektových manažerů, kteří se podíleli na realizaci projektu, tvořili monitorovací zprávy a aktivně se účastnily kontrol ze strany Krajského úřadu Pardubického kraje.

4.3 Analýza výzkumu

Otázka č. 1: Jaký druh sociální služby poskytujete?

První otázka dotazníku byla zaměřena na identifikaci druhu poskytované služby. Do projektu se zapojilo několik druhů služeb, tzn. služby pobytové, ambulantní, terénní, případně kombinované ambulantní a terénní. Otázku jsem položila proto, že každý druh sociální služby má jiné finanční nároky na provoz. Pobytové služby mají obecně vyšší finanční nároky na provoz a na klienty, než služby terénní. Pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním klientů v zařízení, terénní jsou takové služby, které se poskytují v přirozeném prostředí klienta a pod službou poskytovanou ambulantně se rozumí taková služba, kterou klient navštěvuje sám, případně s doprovodem.

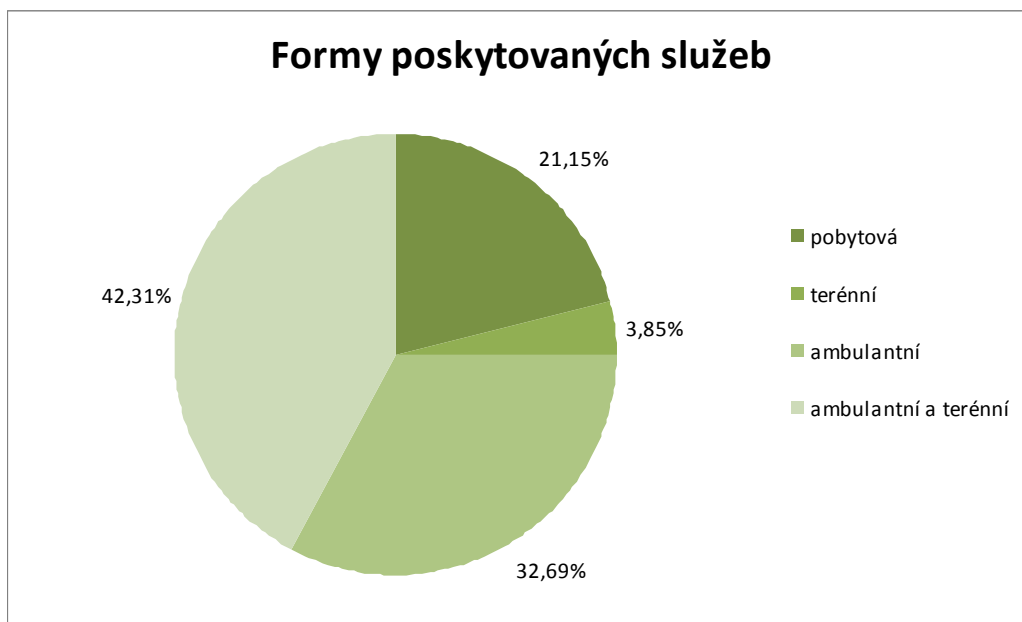
Z 52 vyplněných dotazníků je zřejmé, že 11 služeb je pobytových, 17 služeb je poskytovány ambulantní formou, 2 služby jsou poskytovány v terénu a 22 služeb je kombinovaných a poskytují služby jak terénní, tak ambulantní formou.

Tabulka 2 Rozdělení respondentů dle formy poskytování sociální služby

Forma poskytování služby	Počet	%
pobytová	11	21,15 %
terénní	2	3,85 %
ambulantní	17	32,69 %
ambulantní a terénní	22	42,31 %
Celkem	52	100 %

Nejvyšší podíl služeb zapojených do projektu je tedy kombinovaných, poskytovaných ambulantně i terénně, a to 42,31 %. 32,69 % zabírají služby poskytované ambulantně, 21,15 % služby pobytové a nejméně, tj. 3,85 % jsou zastoupeny služby poskytované pouze terénní formou.

Obrázek 2 Formy poskytovaných služeb

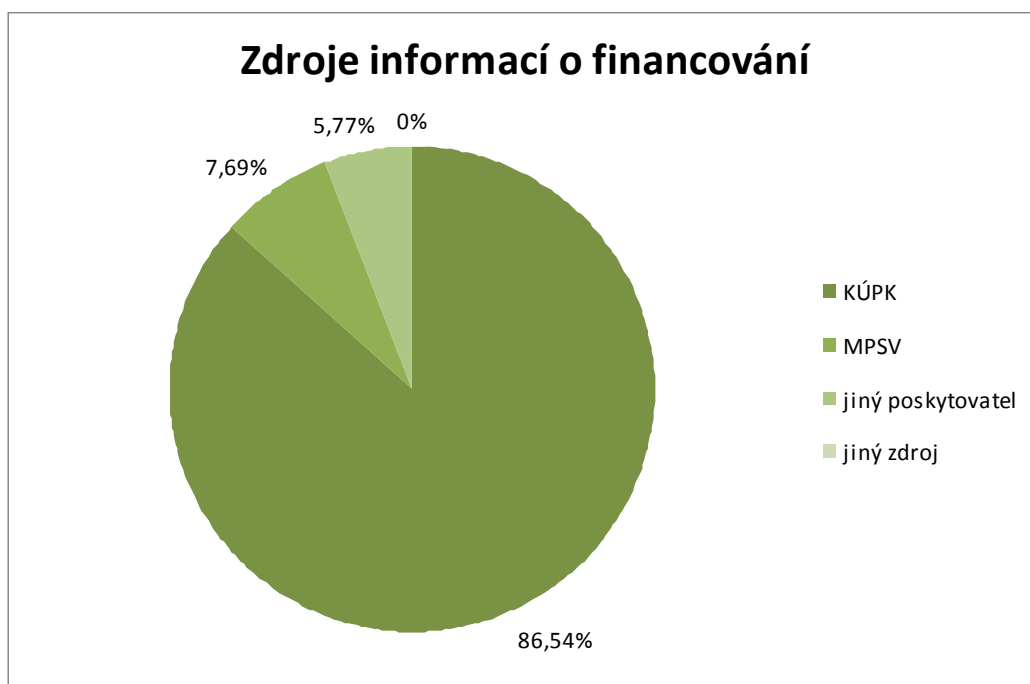
Otázka č. 2: Z jakého zdroje jste získali informaci o možnosti financování služby z projektu?

Druhá otázka dotazníku měla monitorovat, z jakého zdroje získali respondenti informaci o možnosti financování služby z projektu. Respondentům byly dány 4 možnosti, a to Krajský úřad Pardubického kraje - KÚPK, Ministerstvo práce a sociálních věcí – MPSV, jiný poskytovatel sociální služby a jiný zdroj, kde mohli respondenti volně odpovídat. Z grafu je patrné, že většina respondentů byla informována od Krajského úřadu Pardubického kraje, celkem 45 respondentů, což je 86, 54 % všech dotázaných. 4 respondenti uvedli jako zdroj financí MPSV, celkem tedy 7,69 % dotázaných a pouze 3 respondenti, tj. 5, 77 % uvedlo jako zdroj informací jiného poskytovatele sociálních služeb. Ani jeden z respondentů nevedl jiný zdroj. Z níže uvedeného grafu je patrné, že největším informátorem byl označen Krajský úřad Pardubického kraje.

Tabulka 3 Zdroje financování

Zdroj informací	Počet odpovědí	%
KÚPK	45	86,54 %
MPSV	4	7,69 %
Jiný poskytovatel	3	5,77 %
Jiný zdroj	0	0
Celkem	52	100 %

Obrázek 3 Zdroje informací o financování

Otázka č. 3: Bylo z Vaší strany vyčerpáno 100% přidělených finančních prostředků?

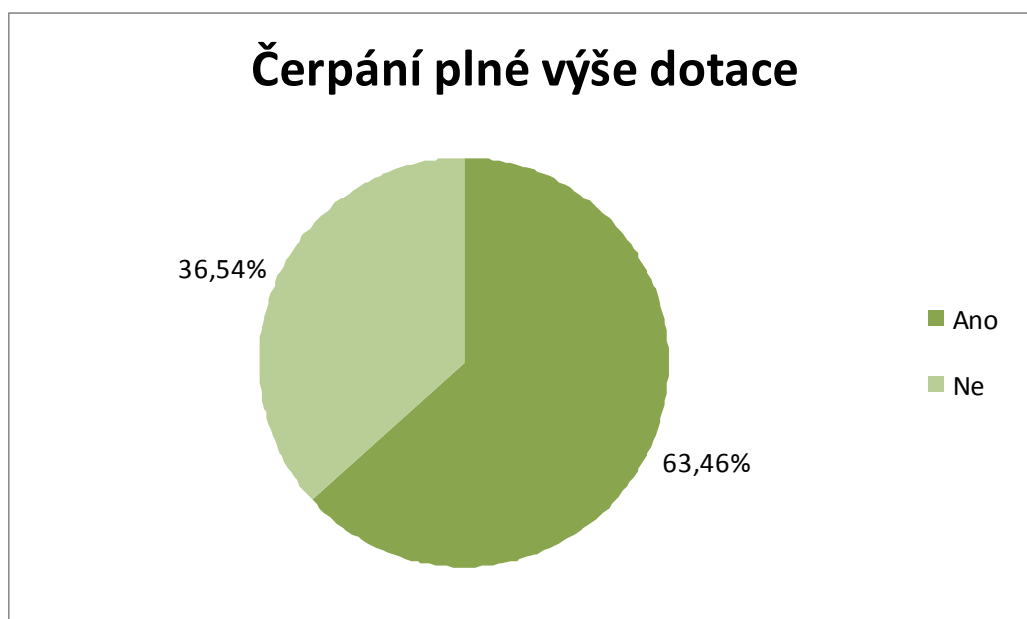
Otázka č. 3 směřovala k čerpání přidělených finančních prostředků. Respondenti měli odpovědět, zda bylo z jejich strany čerpáno 100% přidělených finančních prostředků. 33 respondentů, což je 63,46 % čerpalo 100% finančních prostředků, zbylých 19

respondentů, 36, 54 % nevyčerpalu plnou výši dotace. Vzhledem k zálohovému systému plateb, byla poskytovateli služeb vyplacena plná výše dotace. Nevyčerpané částky byly vráceny formou vyučovacích faktur.

Tabulka 4 Čerpání 100 % dotace

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ano	33	63,46 %
Ne	19	36,54 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 4 Čerpání 100 % přidělené dotace poskytovateli

Otázka č. 4: V případě nevyčerpání dotace bylo vráceno:

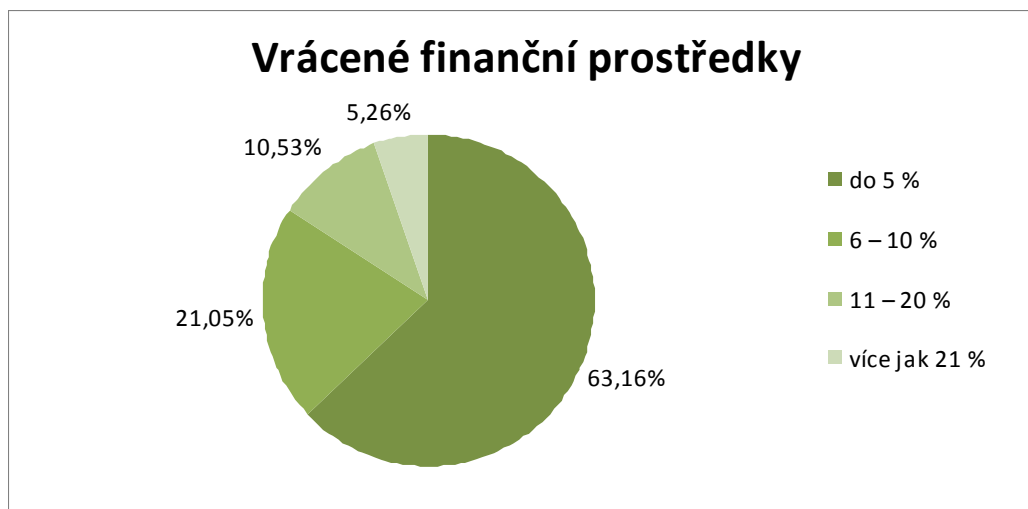
Vzhledem k charakteru čtvrté otázky se zúžil počet respondentů na pouhých 19, kteří v předchozí otázce odpověděli ne. Respondenti, kteří v předchozí otázce zvolili odpověď ano na otázku neodpovídali. Otázka byla rozdělena do 4 možností, kdy respondenti uváděli

procentuální vyjádření nevyčerpaných finančních prostředků ve vztahu k celkové částce dotace. Procentuální vyjádření jsem rozdělila do 4 skupin. Nejfrekventovanější odpověď byla s vratkou pod 5% celkové částky dotace. Tzn., že 63,13% dotazovaných čerpalo nad 95% dotace. 4 respondenti vrátili finanční prostředky ve výši 6- 10 % celkové částky dotace, což je 21,05 % z odpovídajících poskytovatelů sociálních služeb. 2 respondenti, tj. 10,53 % odpovídajících, vrátili částky v rozmezí 11- 20 % celkové dotace. Pouze jeden poskytovatel sociální služby, což je procentuálně 5,26 % vrátil více, než 21 % celkové přidělené částky dotace.

Tabulka 5 Vrácené finanční prostředky

Vrácené prostředky z celkové výše dotace	Počet respondentů	%
do 5 %	12	63,16
6 – 10 %	4	21,05
11 – 20 %	2	10,53
více jak 21 %	1	5,26

Obrázek 5 Vrácené finanční prostředky

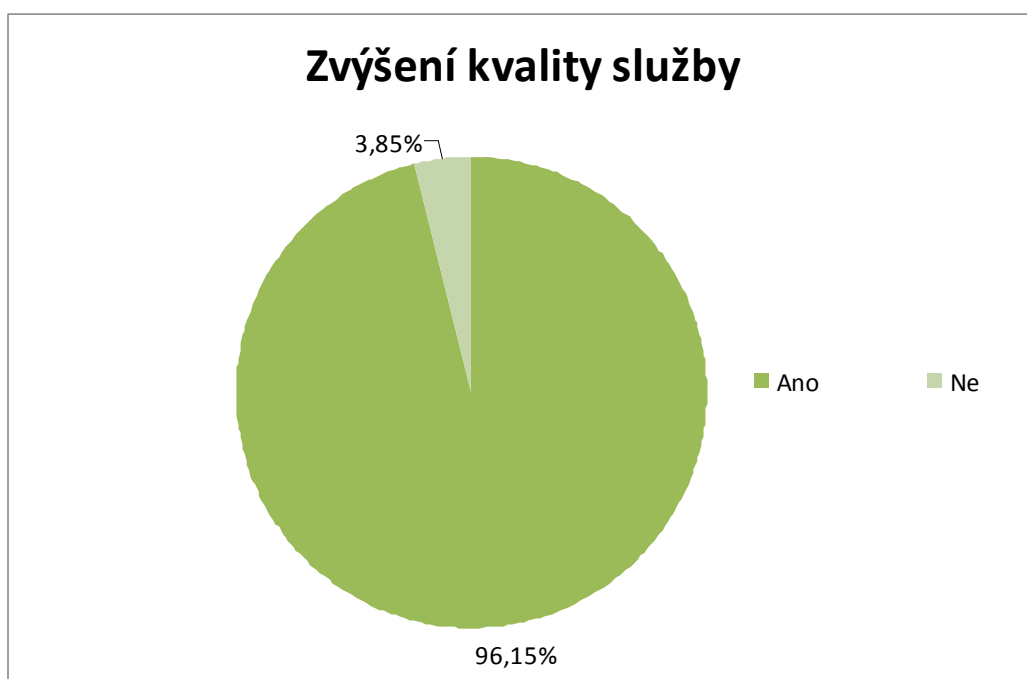
Otázka č. 5: Přispěly finanční prostředky z projektu ke zvýšení kvality poskytované služby?

Pátá otázka se respondentů dotazovala, zda-li finanční prostředky, které byly poskytovatelům sociálních služeb přiděleny, zvýšily kvalitu jimi poskytované sociální služby. V 63,46% volili respondenti odpověď ano, což je 50 respondentů z celkového počtu 52. Možnost ne označily pouze dva poskytovatelé sociálních služeb, což činí 3,85 % z celkového počtu respondentů.

Tabulka 6 Zvýšení kvality sociální služby prostřednictvím projektu

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ano	50	96,15 %
Ne	2	3,85 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 6 Zvýšení kvality sociální služby prostřednictvím projektu

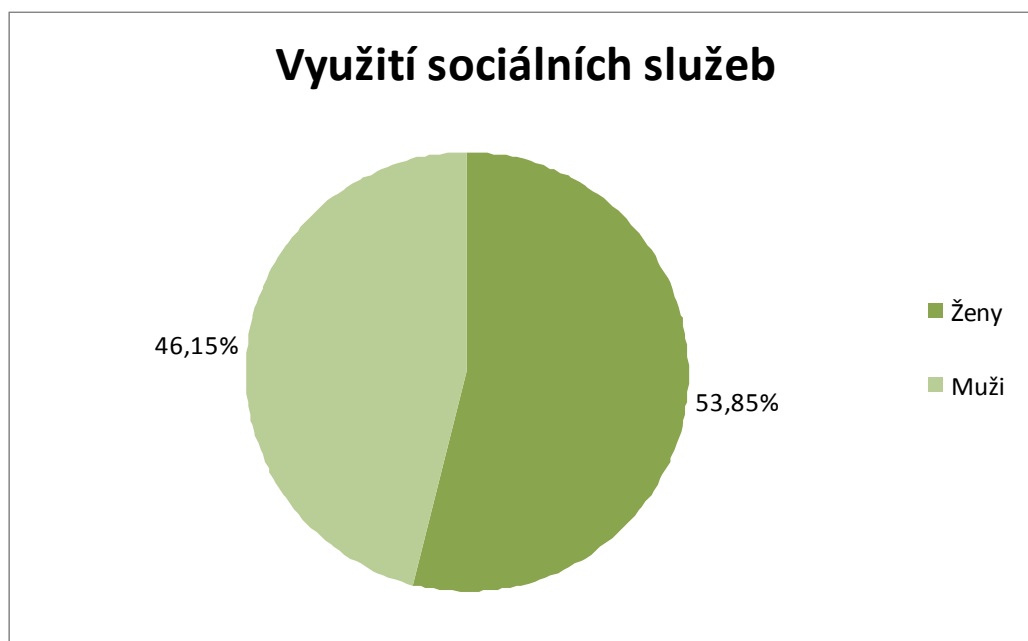
Otázka č. 6: Převažující podpořená cílová skupina:

Šestá otázka směřovala k cílové skupině podpořených osob. Respondenti měli odpovědět, zda se jednalo o muže či ženy. Z odpovědí bylo patrné, že o poskytované sociální služby na území Pardubického kraje mají větší zájem ženy. Celkem 28 respondentů, což je 53,85 % zvolilo tuto variantu. Odpověď muži zadalo celkem 24 poskytovatelů, tedy 46,15 % z dotazovaných.

Tabulka 7 Cílová skupina využívající službu

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ženy	28	53,85 %
Muži	24	46,15 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 7 Cílová skupina využívající službu

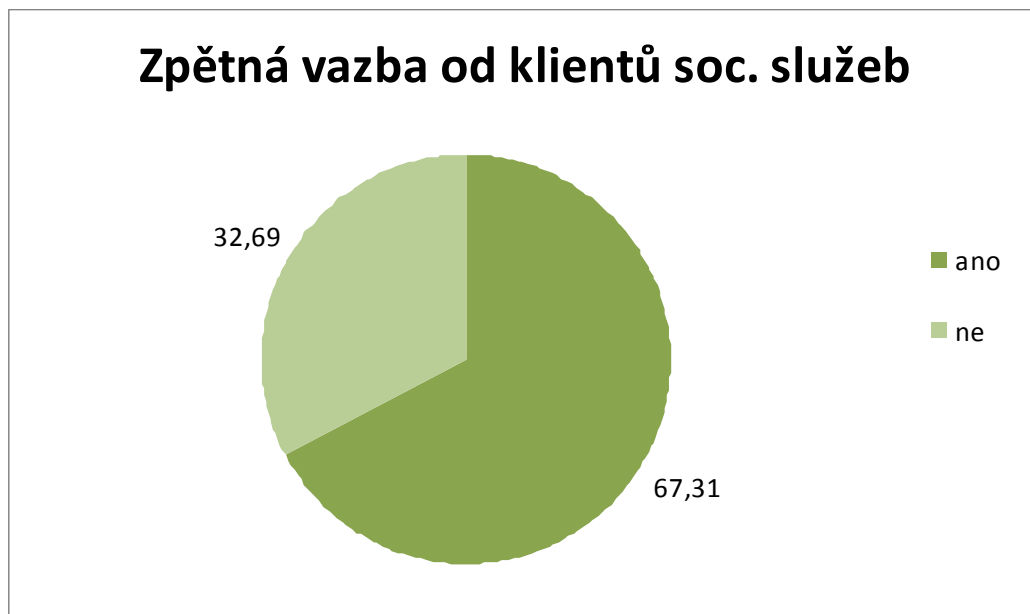
Otázka č. 7: Máte zpětnou vazbu od klientů, kteří byli podpořeni z projektu?

U sedmé otázky respondenti volili mezi odpovědi ano a ne, přičemž u odpovědi byl respondentům dán prostor pro rozvedení odpovědi. Odpověď ano zvolilo 67,31%, tedy 35 respondentů. Ostatních 17 respondentů volilo odpověď ne, což bylo 32,69 67,31 % dotazovaných.

Tabulka 8 Zpětná vazba od klientů

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ano	35	67,31 %
Ne	17	32,69 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 8 Zpětná vazba od klientů sociálních služeb

Šest z dotazovaných respondentů rozvedlo možnost u odpovědi ano a využilo prostoru pro konkrétní odpověď, která byla ve všech případech pozitivní. 3 z respondentů uvedlo, že vědí o klientech, kteří našli zaměstnání. 2 respondenti uvedli, že se do služby klienti po čase vrátili a službu chtěli dále využívat. Jeden respondent uvedl, že klienta po ukončení projektu ve službě zaměstnal.

Tabulka 9 Konkrétní zpětná vazba od klientů

Forma zpětné vazby	Počet respondentů
Vědomí o zaměstnání klientů	3
Návratnost klientů	2
Uplatnění klienta ve službě	1

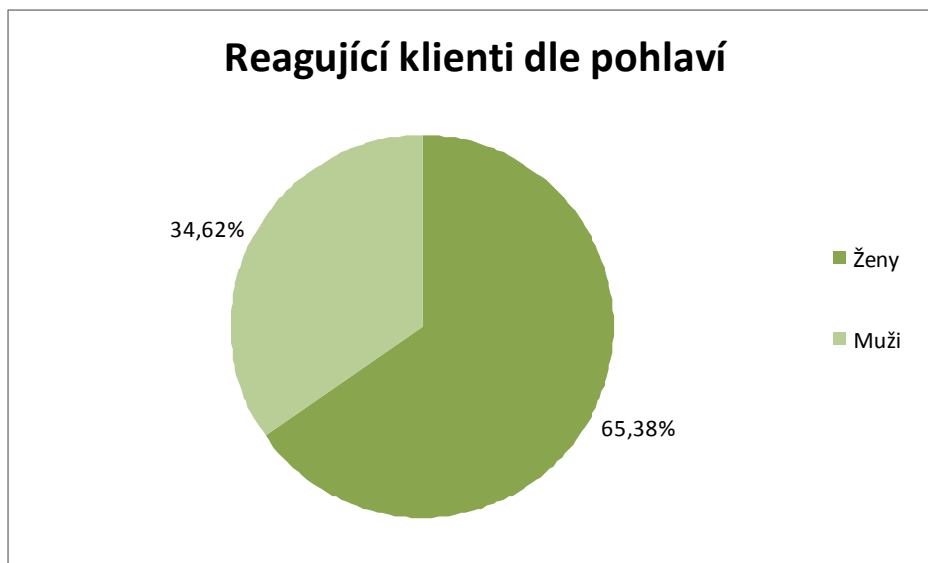
Otázka č. 8: Převažují klienti poskytující zpětnou vazbu:

Osmá otázka navazovala na otázku sedmou a dotazovala se, zda mají poskytovatelé sociálních služeb zpětnou vazbu více od mužů nebo žen. Odpověď opět více poukázala na ženy. Celkem 34 poskytovatelů, což činí 65,38 % odpovědělo, že více poskytují zpětnou vazbu ženy. 34,62 % poskytovatelů, 18 respondentů, označilo odpověď muži.

Tabulka 10 Reagující klienti dle pohlaví

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ženy	34	65,38 %
Muži	18	34,62 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 9 Reagující klienti dle pohlaví

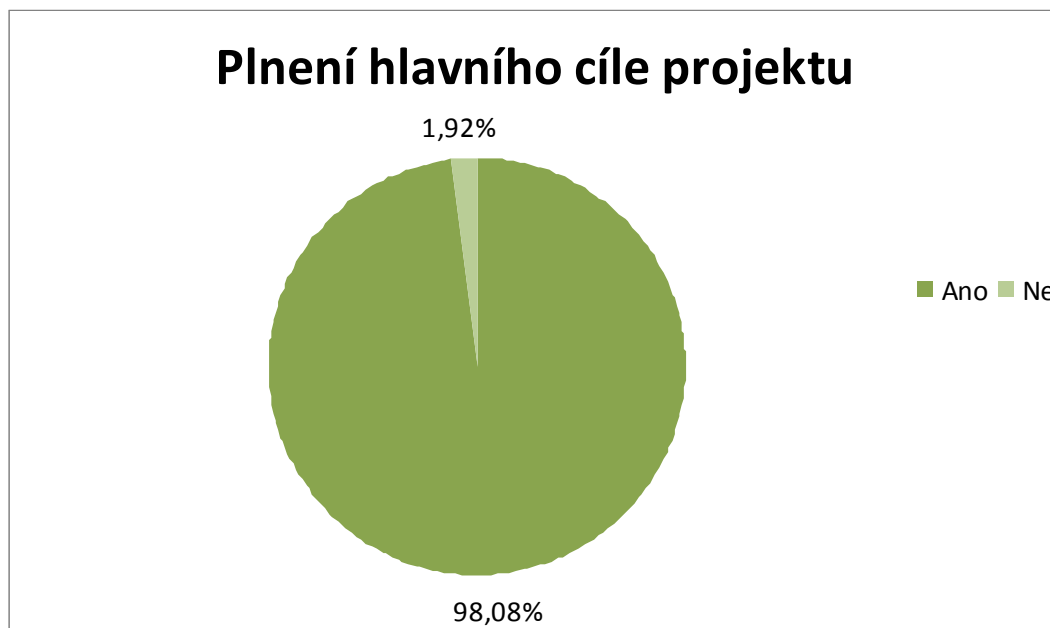
Otázka č. 9: Myslíte si, že projekt splnil svůj hlavní cíl, tedy že financování služby z projektu mělo vliv na zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a jejich návrat a setrvání na trhu práce?

Devátá otázka dotazníku se týkala naplnění cílů projektu, tzn., zda-li projekt přispěl k zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života a pomohl klientům najít zaměstnání a udržet si zaměstnání. Z odpovědí je zřejmé, že hlavní cíl projektu byl naplněn. Vzhledem k počtu odpovědí ano, které volilo 98,08 % respondentů, což odpovídá počtu 51 poskytovatelů sociálních služeb, z celkových 52 odpovídajících poskytovatelů. Pouze jeden poskytovatel si nemyslí, že byl naplněn cíl projektu a označil odpověď ne, což je 1,92 % z počtu odpovídajících.

Tabulka 11 Plnění hlavního cíle projektu

Odpověď	Počet odpovědí	%
Ano	51	98,08 %
Ne	1	1,92 %
Celkem	52	100 %

Obrázek 10 Plnění hlavního cíle projektu

Otázka č. 10: Na které výdaje v rámci poskytované služby byla použita většina finančních prostředků?

V poslední otázce dotazníku jsem se zaměřila na výdaje, které měli poskytovatelé během realizace projektu a které měly přispět nejen ke zkvalitnění poskytované sociální služby, ale také měli zvýšit zájem sociálních pracovníků o vzdělání, popř. mohly být poskytovateli využity na materiální a technické zabezpečení služby. Otázka byla otevřená a dala tak maximální možnost respondentům k vyjádření.

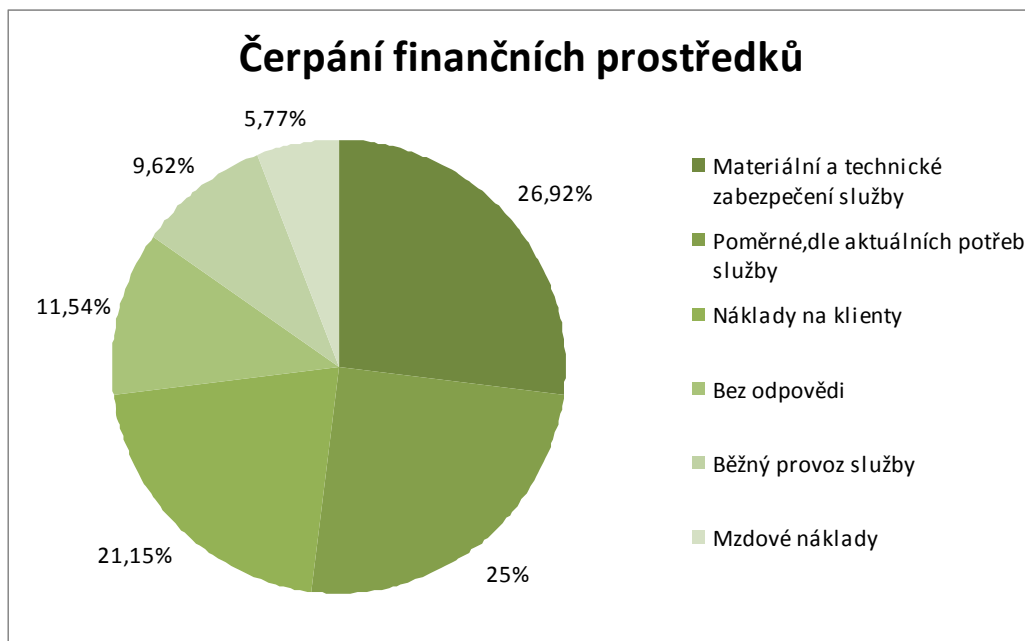
Na tuto otázku neodpověděli všichni respondenti a někteří nechali odpověď prázdnou. Jednalo se celkem o 6 poskytovatelů, což je procentuálně 11,54. 11 poskytovatelů odpovědělo, že největší částku vykazovaly za náklady na klienty. Počet 11 odpovídá počtu pobytových služeb podpořených z projektu. Jedná je o 21,15 % respondentů. 14 poskytovatelů, tj. 26,92 % odpovědělo v tom smyslu, že většina finančních prostředků plynula na materiální a technické zabezpečení služby. Tím se zvedl komfort a zázemí pro klienty. 13 respondentů, tj. 25 % odpovídajících uvedlo, že finanční prostředky byly využívány operativně, dle aktuálních potřeb služby. V pěti případech bylo uvedeno, že finanční prostředky byly využity na běžný provoz služby, tedy celkem 9,62 % dotázaných. Poslední 3 poskytovatelé odpověděli, že většina finančních prostředků byla

využita na mzdové náklady a posílení členů realizačního týmu, z počtu dotázaných je to 5,77 %.

Tabulka 12 Čerpání finančních prostředků

Využití finančních prostředků	Počet respondentů	%
Materiální a technické zabezpečení služby	14	26,92
Poměrné, dle aktuálních potřeb služby	13	25
Náklady na klienty	11	21,15
Bez odpovědi	6	11,54
Běžný provoz služby	5	9,62
Mzdové náklady	3	5,77

Obrázek 11 Čerpání finančních prostředků

4.4 Vyhodnocení výzkumu

Po provedení svého výzkumu a sběru doručených dotazníků jsem zpracovala všechna data. Výsledky pro mě nebyly překvapující vzhledem k tomu, že po celou dobu projektu jsem s poskytovateli spolupracovala, účastnila se aktivně kontrol, které probíhali ze strany Krajského úřadu Plzeňského kraje u organizací a poskytovala jsem metodické vedení organizacím v souvislosti s realizací projektu. I přes svoji práci na projektu jsem k výzkumu přistupovala objektivně a snažila se zmapovat danou problematiku tak, abych se dozvěděla, jak přistupují k projektu poskytovatelé sociálních služeb.

Z výsledků výzkumu mám za to, že respondenti hodnotí projekt jako přínosný a byly naplněny cíle projektu. Sestavu otázek z dotazníku jsem se snažila vyhotovit tak, aby bylo dosaženo co nejlepšího hodnocení a zmapování projektu ze strany poskytovatelů sociálních služeb.

S většinou zástupců organizací, které jsou zapojeny do realizace Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby jsem se setkala osobně, ať to byl při kontrolách na místě u poskytovatelů nebo při seminářích a různých vzdělávacích akcích v rámci projektu. Většina z nich projekt hodnotila pozitivně už při jeho průběhu a ředitelé organizací si uvědomují, jak je pro službu financování prostřednictvím ESF přínosné. Při závěrečné konferenci, kterou pořádal Krajský úřad Pardubického kraje, kam byli pozváni zástupci organizací a měli možnost se k projektu vyjádřit, měla většina z nich pozitivní reakce. Jako jediná negativní poznámka spočívala v administrativní zátěži při tvorbě a realizaci nabídek na vyhlášené veřejné zakázky. V současné době, při tvorbě Programového období 2014 – 2020 a plánování individuálních projektů pro podporu sociálních služeb na území krajů ČR se spekuluje o tom, že přidělování finančních prostředků poskytovatelům sociálních služeb bude probíhat mimo zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění. Nicméně bude zachován rovný přístup ve financování.

Pro vyhodnocení výzkumu jsem zvolila následující hypotézy:

H1: Organizace poskytující sociální služby mají povědomí o možnosti financování služeb z individuálních projektů.

- H2: Finanční prostředky poskytované prostřednictvím individuálního projektu měly vliv na zvýšení kvality poskytovaných služeb
- H3: Organizace poskytující sociální služby mají zpětnou vazbu od klientů podpořených z individuálního projektu.
- H4: Poskytované služby financované z individuálního projektu měly pozitivní vliv na opětovné zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a jejich setrvání na trhu práce

Všichni odpovídající uvedli zdroj informovanosti o projektu a tím potvrdili, že o finančních možnostech projektu vědí. Z celkem 52 respondentů, poskytující uvedené formy sociální služby, jako největšího informátora o možnostech financování projektu uvedlo Krajský úřad Pardubického kraje. Celých 86,54 % dotázaných. Což poukazuje i mj. na dobře odvedenou práci odboru sociálních věcí, který informoval poskytovatele o možnosti financování a přispěl tak vysokou mírou k naplnění cílů projektu a podpoře cílových skupin. Zdroj informací v podobě MPSV označilo celkem 7,69 dotazovaných a v poslední řadě 5,77% respondentů uvedlo jako zdroj informací o financování jiného poskytovatele sociálních služeb. I přes nejmenší počet je z otázky zřejmé, že spolu poskytovatelé na území Pardubického kraje spolupracují.

Hypotéza H1 byla verifikována.

Na otázky vztahující se k financování a zkvalitnění sociálních služeb odpovídali poskytovatelé dle mého předpokladu. Ne všichni poskytovatelé vyčerpali 100% přidělené dotace. 100% čerpání dotace se týkalo 63,46 % poskytovatelů. Zbýlých 36,54 % poskytovatelů nečerpalo plnou výši dotace a finanční prostředky vracelo. Nejvíce poskytovatelů, celých 63,16 % vracelo částky nepřevyšující 5% celkové dotace. 21,05 % odpovídajících vracelo mezi 6-10 % celkové dotace a 10,53 % vracelo mezi 11-20 % dotace, Pouze 5,26 % vrátilo více jak 21 % dotace. Z tohoto je zřejmé, že většina prostředků dotace byla čerpána a vzhledem k tomu, že 96,15 % respondentů potvrdilo, že finance z projektu přispěly ke zkvalitnění sociální služby a pouze 3,85 % respondentů odpovědělo negativně, považují hypotézu za verifikovanou. Z dalších odpovědí

poskytovatelů je zřejmé, že byla podpořena z projektu většina žen, než mužů. Poměr je vyjádřen 58,85 % žen a 46,15 % muži.

Hypotéza H2 byla verifikována.

Na dvě otázky, které směřovaly k hypotéze H3 odpověděli opět všichni respondenti. Z odpovědí lze hypotézu lze verifikovat vzhledem k faktu, že 67,31 % dotázaných má zpětnou vazbu od klientů a 32,69 % zpětnou vazbu nemá. Někteří poskytovatelé rozvedli otázku a uvedli konkrétní případy, které mé mínění utvrdilo. Navíc se jedná o pozitivní zpětnou vazbu. Z dalších odpovědí poskytovatelů je zřejmé, že většina klientů, kteří zpětně reagují na projekt jsou ženy v poměru 65,38 % k mužům, kteří reagují v 34,62 %.

Hypotéza H3 byla verifikována.

Poslední dvě otázky dotazníku měly potvrdit hypotézu H4. U otázky, kde měli respondenti možnost uvést, na co nejvíce využívali finančních prostředků, neodpověděli všichni poskytovatelé. 11,54 % respondentů nechalo otázku bez odpovědi. Celých 26,92 % zabezpečilo technicky a materiálně svoji poskytovanou službu. 25% poskytovatelů využívalo finanční prostředky poměrně, dle aktuálních potřeb, 21,15 % využívalo nejvíce financí na náklady na klienty, 9,62 % prostřednictvím finančních prostředků dotovala běžný provoz služby a zbylých 5,77 % poskytovatelů z finančních prostředků posílila personální zabezpečení služby. Byť se jedná o různé položky, je třeba vzít v úvahu, že každá z forem poskytování sociální služby, tedy pobytová, terénní, ambulantní a kombinovaná má jiné rozpočty a finanční prostředky plynou na různé položky. Nicméně všichni poskytovatelé využívali prostředků na způsobilé výdaje a na zkvalitnění a zpřístupnění sociálních služeb klientům. 98,08 % respondentů potvrdilo, že projekt splnil svůj hlavní cíl a měl vliv na zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života a že klienti našli pracovní uplatnění a udělili si zaměstnání. 1,92 % respondentů považovalo cíl projektu za nesplněný. Vzhledem k nepatrnému zastoupení negativní odpovědi bych považovala i poslední hypotézu za verifikovanou.

Hypotéza H4 byla verifikována.

Z výsledků výzkumu lze usoudit, že projekt je poskytovateli sociálních služeb považován za přínosný a pomohl jim zlepšit, zkvalitnit a zpřístupnit poskytovanou sociální služby klientům a tím naplnit projektové cíle. Ze svého působení na pozici projektové manažerky a z osobních setkání s poskytovateli sociálních služeb vím, že z jejich pohledu není jednoduché dostávat se k finančním prostředkům na provoz a udržení sociálních služeb, proto uvítali projekt Individuální projekt na sociální služby Pardubického kraje s nadšením. I přes administrativní náročnost v počátcích projektů, kdy bylo potřeba podávat nabídky na vyhlášené veřejné zakázky, a většina z projektových manažerů do této chvíle neměla s veřejnými zakázkami zkušenost, byl projekt úspěšně dokončen jak ze strany poskytovatelů sociálních služeb vůči Krajskému úřadu Pardubického kraje, tak ze strany Krajského úřadu Pardubického kraje vůči Ministerstvu práce a sociálních věcí. Po ukončení projektu byly výdaje projektu certifikovány, což lze považovat za znamení toho, že vše proběhlo v souladu s výzvou rozhodnutím, příručkami i zákony, kterým projekt podléhal.

Většina poskytovatelů pokračovala v navazujícím projektu Individuálním projekt na sociální služby Pardubického kraje 2, kde byl omezen výčet podpořených služeb a v současné době všechny zúčastněné organizace z 1. etapy projektu pokračují ve 3. etapě projektu, kde se výčet podpořených služeb opět rozšířil a opět využívají finančních prostředků pro rozvoj, udržení a zkvalitnění sociálních služeb a spolu s klienty naplňují nejen cíle projektu, ale i přání klientů.

ZÁVĚR

Čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů v současné době pomáhá v mnoha oblastech. Především pak z ESF prostřednictvím svých operačních programů příznivě působí na sociální sféru a vzdělávání, a to nejen v České republice, ale ve všech členských státech Evropské unie. Řešení financování sociálních služeb prostřednictvím individuálních projektů se osvědčilo, a to nejen na území Pardubického kraje, ale ve všech krajích České republiky, které stejně jako Pardubický kraj pokračují v navazujících projektech a financují vybrané sociální služby. I pro další Programové období 2014 – 2020 se počítá s vlnou individuálních projektů. Na základě zkušeností z předchozích let by nové individuální projekty měly klást menší náročnost na administrativu a vyloučit financování sociálních služeb z působnosti zákona o veřejných zakázkách. Nadále budou individuální projekty podporovat především preventivní služby, jejich poskytovatele a klienty využívajících tyto služby a příznivě tak působit na udržení rozvoj těchto služeb. Doufám, že pokračování v individuálních projektech bude nadále přínosné nejen pro poskytovatele sociálních služeb na území celé České republiky jejich klientelu, ale i pro krajské úřady.

V první kapitole méj diplomové práce jsem se snažila přiblížit problematiku strukturálních fondů, rozdělit je a dostat se tak k Evropskému sociálnímu fondu. Tomu byla věnována první kapitola mé diplomové práce. V druhé kapitole jsem se více zaměřila na jeden z operačních programů, které spadají pod ESF, a sice na Operační program lidské zdroje a zaměstnanost, na jeho vnitřní členění do prioritních os, na řídicí složku tohoto operačního programu a na možnosti financování projektů. Dále jsem v rámci této kapitoly představila individuální projekty. Třetí kapitolou jsem se snažila detailně popsat Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby, od jeho vzniku, průběhu, až po jeho ukončení. Popsala jsem spolupráci s organizacemi i s řídicím orgánem. Poslední čtvrtou kapitolou, tedy praktickou částí diplomové práce, jsem se snažila zmapovat přínos daného projektu poskytovatelům sociálních služeb. Dotazníkovým šetřením jsem oslovila všechny organizace zapojené do projektu. K mé radosti se zúčastnili dotazníkového šetření všichni oslovení respondenti.

Domnívám se, že výsledky mého výzkumu vypovídají o pozitivním působení projektu na sociální služby a jejich cílové skupiny a s výsledky jsem spokojená. Výzkum prokázal, že projekt je kladně hodnocen poskytovateli sociálních služeb a potvrdil

i zpětnou vazbu klientů, kteří sociálních služeb využívají. Byly verifikovány všechny stanovené hypotézy.

Cílem mojí diplomové práce bylo popsat a analyzovat naplňování projektu a financování sociálních služeb z Evropského fondu v Pardubickém kraji, a to především prostřednictvím individuálního projektu na sociální služby, vymežit sociální služby, které byly do projektu zapojené a popsat konkrétní podobu spolupráci mezi poskytovatelem finančních prostředků a organizacemi, které sociální služby poskytují a zjistit vliv na jejich klienty. Lze konstatovat, že vytyčené cíle diplomové práce se podařilo naplnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BAKOŠOVÁ, Z. Sociální pedagogika jako životná pomoc. Univerzita Komenského Bratislava: 2011, 251 s., ISBN 9788096994403
2. BUDÍK J. *Evropské strukturální fondy a jejich využívání*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., edice EUPRESS, 80 s., ISBN 978-80-7480-014-2.
3. BORCHARDT K. *ABC práva Evropské unie*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. 2011, 129 s., ISBN 978-92-78-40726-1.
4. FIALA P. *Projektové řízení: metody, modely, analýzy*. Praha: Professional publishing, 2004, ISBN 80-86419-24-X.
5. GAVORA P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 208 s., ISBN 80-85931-79-6.
6. HAKENBERG W. *Základy evropského práva*. Praha: C. H. Beck, 2005, 312 s., ISBN 80-7179-924-6, překlad z NJ.
7. JURČÍK R., KRUTÁKOVÁ L. *Veřejné zakázky a PPP projekty – Potřebnost změny právní úpravy v EU a v ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 512 s., ISBN 978-80-7380-121-2.
8. KRÁL R. *Nariadení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace*. Praha: C. H. Beck, 2006, 128 s., ISBN 80-7179-548-8.
9. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Evropský sociální fond 2007 – 2013: Operační programy v kostce*, ISBN 978-80-7421-014-3.
10. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Odbor sociálních služeb. *Výzva pro předkládání Individuálních projektů v rámci OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008, 5 s., ISBN neuděleno.
11. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST 2007 - 2013*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013, 184 s., ISBN neuděleno.
12. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Národní strategie rozvoje sociálních služeb 2012 – 2015*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012 – 2015, ISBN neuděleno

13. MUSELÍKOVÁ M., VAŇKOVÁ Z., VODIČKOVÁ M. *Právo v sociální oblasti*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012, ISBN neuděleno.
14. Nařízení Rady ES č. 1083/2006 ze dne 11. Července 2006
15. PAVLÁK M. *Lidské zdroje a fondy EU: Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. Praha: Wolters Kluwer, 2006, 128 s., ISBN 978-80-7357-139-9.
16. POMAHAČ R. *Evropské veřejné právo*. Praha: Aspi, 2011, 240 s., ISBN 80-7357-017-9
17. RADVAN E., VAVŘÍK M. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, ISBN neuděleno.
18. Rozhodnutí o poskytnutí dotace č. OPLZZ-ZS22-13/2009 ze dne 9. 3. 2009, vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí
19. ŘEHOŘ A. *Metodické pokyny pro vypracování bakalářské a diplomové práce*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, ISBN neuděleno.
20. Řídicí orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *HORIZONTÁLNÍ TÉMATA OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008, 23 s., ISBN neuděleno.
21. Řídicí orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *MANUÁL PRO PUBLICITU OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST 2007–2013*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, 21 s., ISBN neuděleno.
22. Řídicí orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *METODICKÝ POKYN PRO ZADÁVÁNÍ ZAKÁZEK OP LZZ*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014, 52 s., ISBN neuděleno.
23. Řídicí orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *METODIKA MONITOROVACÍCH INDIKÁTORŮ OP LZZ*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012, 25 s., ISBN neuděleno.
24. Řídicí orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *METODIKA ZPŮSOBILÝCH VÝDAJŮ OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014, 44 s., ISBN neuděleno.

25. Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *POKYNY PRO VYPLNĚNÍ MONITOROVACÍCH ZPRÁV O REALIZACI PROJEKTU OP LZZ A JEJICH PŘÍLOH.* Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014, 124 s., ISBN neuděleno.
26. Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *PRŮVODCE VYPLNĚNÍM PROJEKTOVÉ ŽÁDOSTI OP LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST.* Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013, 106 s., ISBN neuděleno.
27. Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *PŘÍRUČKA PRO HODNOTITELE PODPORY PROJEKTŮ OP LZZ.* Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013, 83 s., ISBN neuděleno.
28. Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *PŘÍRUČKA PRO PŘÍJEMCE FINANČNÍ PODPORY Z OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST.* Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014, 81 s., ISBN neuděleno.
29. Řídící orgán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. *PŘÍRUČKA PRO ŽADATELE O FINANČNÍ PODPORU Z OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST.* Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014, 61 s., ISBN neuděleno.
30. Smlouva o fungování Evropské unie (online), dostupná z <http://eur-lex.europa.eu>.
31. Smlouva o Evropské unii (online), dostupná z <http://eur-lex.europa.eu>.
32. Smlouva o založení Evropského společenství (online), dostupná z <http://eur-lex.europa.eu>.
33. SVOBODA P. *Úvod do evropského práva.* Praha: C. H. Beck, 2011, 304 s., ISBN 978-80-7400-334-9.
34. TÝČ V. a kol. *Lexikon – Právo Evropské unie.* Praha: Sagit, 2004, 322 s., ISBN 80-7208-428-3.
35. TÝČ V. a kol. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy.* Praha: Leges, 2011, 301 s., ISBN 978-80-87212-60-8.
36. URBAN J. *Výkladový slovník řízení lidských zdrojů.* Praha: Wolters Kluwer, 2004, 208 s., ISBN 80-7357-019-X.
37. Usnesení Rady Pardubického kraje ze dne 9. 3. 2009, č.: R/2015/08.

38. *VÝROČNÍ ZPRÁVA O PROVÁDĚNÍ OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST za rok 2013* schválená Monitorovacím výborem OP LZZ dne 28. května 2014.
39. WOKOUN R. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006, 140 s., ISBN 80-7357-138-2.
40. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.
41. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách v platném znění.
42. Žádost o finanční podporu z OP LZZ, reg. číslo CZ.1.04/3.1.00/05.00020.

Internetové zdroje

43. <https://www.euroskop.cz>
44. <http://www.esfcr.cz>
45. <https://forum.esfcr.cz>
46. <http://eur-lex.europa.eu>
47. <http://www.mmr.cz/cs>
48. <http://www.mpsv.cz/cs>
49. <http://www.pardubickykraj.cz>
50. <http://www.sluzby-pardubickykraj.cz>
51. <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs>
52. <http://www.wikipedia.com>
53. <http://www.wolterskluwer.cz/cz/>

Ostatní zdroje

54. Český a moravský účetní dvůr. Mgr. Bohdan Dvořák, seminář *Kontrola a vyhodnocování monitorovacích zpráv*, Praha 2011
55. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Porady a odborné konzultace*, Oddělení 824 – realizace programů-soc. integrace a služby
56. *Monitorovací zprávy poskytovatelů sociálních služeb zapojených do Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby*
57. *Spolupráce s krajskými úřady krajů v rámci celé ČR*

58. Výstupy a protokoly z kontrol provedených na místě u poskytovatelů sociálních služeb zapojených do Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby
59. Způsobilé výdaje v kontextu 3D. Jana Šubrtová. Prezentace v rámci semináře. Ministerstvo pro místní rozvoj.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
KÚPK	Krajský úřadu Pardubického kraje
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVČR	Ministerstvo vnitra
MZ	Monitorovací zpráva
o. s.	Občanské sdružení
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
PK	Pardubický kraj
RoD	Rozhodnutí o poskytnutí dotace
ŘO	Řídící orgán
ŽoP	Žádost o platbu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Logová řada OP LZZ	24
Obrázek 2 Formy poskytovaných služeb	54
Obrázek 3 Zdroje informací o financování	55
Obrázek 4 Čerpání 100 % přidělené dotace poskytovateli	56
Obrázek 5 Vracené finanční prostředky	57
Obrázek 6 Zvýšení kvality sociální služby prostřednictvím projektu	58
Obrázek 7 Cílová skupina využívající službu	59
Obrázek 8 Zpětná vazba od klientů sociálních služeb	60
Obrázek 9 Reagující klienti dle pohlaví	61
Obrázek 10 Plnění hlavního cíle projektu	63
Obrázek 11 Čerpání finančních prostředků	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled podpořených služeb	46
Tabulka 2 Rozdělení respondentů dle formy poskytování sociální služby	53
Tabulka 3 Zdroje financování	55
Tabulka 4 Čerpání 100 % dotace	56
Tabulka 5 Vracené finanční prostředky	57
Tabulka 6 Zvýšení kvality sociální služby prostřednictvím projektu	58
Tabulka 7 Cílová skupina využívající službu	59
Tabulka 8 Zpětná vazba od klientů	60
Tabulka 9 Konkrétní zpětná vazba od klientů	61
Tabulka 10 Reagující klienti dle pohlaví	61
Tabulka 11 Plnění hlavního cíle projektu	62
Tabulka 12 Čerpání finančních prostředků	64

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1 Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Vážení poskytovatelé sociálních služeb, projektoví manažeři, sociální pracovníci,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníků s vazbou na „Individuální projekt Pardubického kraje na sociální služby“. Vyhodnocení dotazníku bude součástí méjí diplomové práce na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, Institutu mezioborových studií v Brně na téma „Naplnění projektu Evropského sociálního fondu v oblasti sociálních služeb Pardubickém kraji“.

Cílem méjí práce je přiblížit průběh a financování Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby.

Děkuji za spolupráci a Váš čas, který dotazníku věnujete.

Bc. Tereza Bauerová

1. Jaký druh sociální služby poskytujete?

- pobytová služba
- ambulantní
- terénní
- kombinace

2. Z jakého zdroje jste získali informaci o možnosti financování služby z projektu?

- Krajský úřad Pardubického kraje
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- jiný poskytovatel sociální služby
- jiný zdroj, uveďte:

3. Bylo z Vaší strany vyčerpáno 100% přidělených finančních prostředků?

- ANO
- NE

4. V případě nevyčerpání dotace bylo vráceno:

- do 5% z celkové výše dotace
- 6% - 10% z celkové výše

- 11% - 20% z celkové výše dotace
- více jak 21% z celkové výše dotace

5. Přispěly finanční prostředky z projektu ke zvýšení kvality poskytované služby?

- ANO
- NE

6. Převažující podpořená cílová skupina:

- ženy
- muži

7. Máte zpětnou vazbu od klientů, kteří byli podpořeni z projektu?

- ANO, uveďte:
- NE

8. Převažují klienti poskytující zpětnou vazbu:

- ženy
- muži

9. Myslíte si, že projekt splnil svůj hlavní cíl, tedy že financování služby z projektu mělo vliv na zapojení klientů do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a jejich návrat a setrvání na trhu práce?

- ANO
- NE

10. Na které výdaje v rámci poskytované služby byla použita většina finančních prostředků? (mzdové náklady, vzdělání sociálních pracovníků, materiální a technické zabezpečení služby ...)

.....